NORMALPLAN

FÖR

UNDERVISNINGEN

I

FOLKSKOLOR OCH SMÅSKOLOR

AF KONGL. MAJ:T I NÅDER GODKÄND
DEN 7 DECEMBER 1900.

STOCKHOLM,
P. A. NORSTEDT & SÖNER.

BIBLIOTEK·GÖTEBORGS·UNIVERSITETS·
CENTRAL-
BIBLIOTEKET

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1900

Öfversikt

öfver de särskilda slag af skolor, med afseende på hvilka denna normalplan blifvit utarbetad.

I. **Småskola.**

1. *Fast*

a) med två årsklasser, hvardera klassen undervisad af särskild lärarinna;

b) med två årsklasser, samtidigt undervisade af samma lärarinna;

c) med två afdelningar, af hvilka den ena omfattar en årsklass och den andra en eller två årsklasser, båda afdelningarna undervisade af samma lärarinna på skilda tider.[1])

Anm. Då lokala förhållanden sådant påkalla och ett *ringa* barnantal i småskolans två årsklasser det kan medgifva, må en tredje årsklass, motsvarande folkskolans första årsklass, kunna vid fast småskola anordnas och undervisningen meddelas af samma lärarinna antingen samtidigt för hela skolan eller på skilda tider för olika afdelningar (litt. *d*).

2. *Flyttande*

g) med två eller tre årsklasser, samtidigt undervisade af samma lärarinna, på två stationer.[1])

II. **Folkskola.**

1. *Fast*

A) med fyra årsklasser, hvardera klassen undervisad af särskild lärare eller lärarinna;

---

[1]) Småskola litt. c och småskola litt. g böra förekomma endast i skoldistrikt, där lokala förhållanden eller medellöshet påkalla dylik anordning. Se sid 6 mom. 2!

B) med två afdelningar, af hvilka hvardera omfattar två årsklasser och undervisas af särskild lärare eller lärarinna;

Anm. Denna skola kan äfven anordnas så, att hvardera afdelningens årsklasser undervisas på skilda tider (Litt. B²).[1])

C) med två afdelningar, af hvilka hvardera omfattar två årsklasser, men båda undervisas af samma lärare eller lärarinna på skilda tider;[1])

D) med tre årsklasser, samtidigt undervisade af samma lärare eller lärarinna;

Anm. För denna form af folkskola förutsättes antingen en fast småskola med tre årsklasser, af hvilka den tredje motsvarar folkskolans första årsklass, eller hellre första folkskoleklassens undervisning af särskild lärare eller lärarinna.

E) med fyra årsklasser, samtidigt undervisade af samma lärare eller lärarinna;

F) omfattande både folkskole- och småskoleafdelningen, undervisade af samma lärare eller lärarinna på skilda tider.

Anm. För småskoleafdelningen gälla den kursfördelning och den läsordning, som föreslagits för flyttande småskola litt. g.

2. *Flyttande*

G) med fyra årsklasser, samtidigt undervisade af samma lärare eller lärarinna, på två stationer.[1])

III. **Mindre folkskola.**

1. *Fast*

H) omfattande både folkskole- och småskoleafdelningen, undervisade af samma lärare eller lärarinna på skilda tider.[2])

[1]) Flyttande folkskola (litt. G), mindre folkskola (litt. H och I), äfvensom fasta folkskolorna litt. B² och C böra förekomma, endast då lokala förhållanden eller medellöshet betinga dylika anordningar.

[2]) Folkskole- och småskoleafdelningarna af folkskolan litt. F och mindre folkskolan litt. H böra helst undervisas på skilda tider.

Anm. För småskoleafdelningen gälla den kursfördelning och den läsordning, som föreslagits för flyttande småskola litt. g.

2. *Flyttande*

I) omfattande folkskoleafdelningens fyra årsklasser, samtidigt undervisade af samma lärare eller lärarinna på två stationer.[1])

IV. **Folkskolans högre afdelning,** omfattande en eller flera årsklasser.

V. **Fortsättningsskola** med en eller två årsklasser.

VI. **Ersättningsskola.**

[1]) Om anordningen af skolorna Litt. F, G, H och I, då läraren eller lärarinnan nödgas samtidigt undervisa både folk- och småskoleafdelningen, se sid. 61 och 62!

I. SMÅSKOLAN.

Allmänna förutsättningar.

1. Skolgången antages begynna det läsår, under hvilket barnet fyller sju år.
2. Lärokursen för småskolan är beräknad till *två* år med en årlig lärotid af åtta månader. Där den årliga lärotiden för hvarje barn icke uppgår till åtta månader, anses kursen kräfva en lärotid af *tre* år, men torde, om barnantalet är mycket ringa, äfven i detta fall kunna genomgås på *två* år.
3. För småskola har beräknats, att för hvarje barn lärotimmarnas antal under veckan utgör omkring 25, och att i skolor, i hvilka barnen sex dagar i veckan besöka skolan, i första årsklassen lärotiden för vecka något förkortas, åtminstone under första terminen, vare sig genom inskränkning af den dagliga undervisningstiden eller genom fullständig ledighet någon dag midt i veckan.
4. För undervisningsplanens genomförande har beräknats, att samma lärarinna mottager nybörjare: i den fasta småskolan endast en gång om året och i den flyttande endast en gång om året på hvarje station.
5. Första lärotimmen på dagen börjar med en kort bönestund. Se bibelläsning I. b) sidan 7!

Kristendomskunskap.

Lärokurs

I. Bibelläsning: a) Valda bibelord.
Till ledning vid val af bibelord meddelas följande förteckning:

Ps. 11: 4.	Ps. 1: 1.	Ps. 34: 14, 15.
Ps. 103: 13.	Ordspr. 16: 32.	Ordspr. 16: 8.
Ps. 119: 105.	3 Mos. 19: 32.	Ordspr. 15: 1.
Jer. 23: 29.	Ordspr. 18: 9.	Ordspr. 20: 20.
Ordspr. 14: 27.	Uppenb. 3: 11.	Ordspr. 17: 5.
Ps. 118: 8.	1 Petr. 2: 17.	Ordspr. 16: 18.
Ps. 3: 6.	Ordspr. 15: 3.	Ordspr. 25: 21.
Ps. 84: 2, 3.	Ordspr. 28: 13.	Ordspr. 13: 20.
Ps. 141: 3.	Ps. 37: 5.	Ordspr. 24: 20.
Luk. 12: 2.	Ps. 34: 8.	Ps. 139: 23, 24.
Ps. 23: 1.	Ps. 119: 9.	Ps. 104: 33.
Gal. 6: 7.	Jes. 2: 3.	Joh. 3: 16.

b) Sista läsdagen i veckan — för hela skolan eller för någon klass eller afdelning däraf — bör vid morgonandakten läraren läsa följande söndags högmässotext.

II. Bibliska berättelser:
Berättelser ur gamla och nya testamentet, som af barnen kunna med lätthet uppfattas.

Till ledning vid valet af bibliska berättelser meddelas här nedan en förteckning på dem, som synas böra komma i fråga:

A) Gamla testamentet:
Skapelsen; Syndafallet; Kain och Abel; Syndafloden; Abrahams kallelse; Isaks födelse; Jakobs flykt; Josef säljes af sina bröder; Josefs upphöjelse; Josefs bröders resor till Egypten; Jakobs flyttning till Egypten; Moses födelse och uppfostran; Israels uttåg ur Egypten; Guds förbund med Israel; Samuel smörjer David till konung; David och Goljat; Guds

förbund med David; Jesaja profeterar om Kristus (Jes. kap. 9); Daniel i lejonkulan.

B) Nya testamentet:
Jesu födelse; De vise männen från Österlanden; Jesus vid tolf års ålder i templet; Jesus botar en lam; Jesus uppväcker änkans son i Nain; Jesus stillar stormen; Jesus bespisar fem tusen män; Liknelsen om den barmhärtige samariten; Jesus lär sina lärjungar bedja; Jesus välsignar barnen; Jesu intåg i Jerusalem; Nattvardens instiftelse; Jesu lidande och död på korset; Jesu begrafning; Jesu uppståndelse; Döpelsens instiftelse; Jesu himmelsfärd; Den Helige Andes utgjutande.

III. Budorden, trosbekännelsen, Herrens bön, instiftelseorden till döpelsen, välsignelsen, bönen »Gud, som hafver barnen kär», samt bön före och efter måltiden.

IV. Valda psalmverser till ett antal af tio till tjugu.
De psalmverser, som barnen böra inlära, kunna väljas bland följande.

24 v. 1.	106 v. 1.	204 v. 2, 3.	439.
35 v. 1, 2.	110 v. 10.	215 v. 1.	442 v. 8, 9.
50 v. 1.	114. v. 3, 4.	250.	443 v. 4, 5.
55 v. 1.	118. v. 1, 2.	329 v. 3.	493 v. 5.
63 v. 13, 14, 15.	120 v. 8, 9.	330 v. 1.	500 v. 7.
66 v. 1, 4.	138 v. 1.	425 v. 1.	
94.	187 v. 10.	429 v. 9, 10.	
96 v. 4.	195 v. 7, 8.	431 v. 1, 3.	

Lärogång.

I. 1. I fast småskola Litt. *a* och *b* genomgås hvarje år samtliga till lärokursen hörande bibliska berättelser.

2. I fast småskola Litt. *c* genomgås gamla testamentet med första klassen och nya testamentet med den andra. Genomgås kursen på tre år, meddelas under första året ett mindre urval af gamla och nya testamentets berättelser, hvarefter i öfre afdelningen gamla testamentet genomgås hvartannat år och nya testamentet hvartannat.

3. I fast småskola med tre årsklasser (Litt. *d*) genomgås i småskoleafdelningen hvarje år samtliga till lärokursen hörande bibliska berättelser, när hela skolan undervisas samtidigt, men, när de två småskoleklasserna undervisas på skild tid, genomgås under ena året samtliga gamla testamentets berättelser och under det andra året, sedan berättelserna om skapelsen och syndafallet blifvit meddelade, samtliga nya testamentets berättelser.

Anm. Beträffande lärokurserna för den tredje årsklassen hänvisas till folkskolan Litt. D.

4. I flyttande småskola Litt. *g* fördelas kursen på två år, så att under det ena året samtliga gamla testamentets berättelser genomgås och under det andra året, sedan berättelserna om skapelsen och syndafallet blifvit meddelade, samtliga nya testamentets, hvarvid, om en tredje årsklass finnes, denna tillsamman med de öfriga får å nyo genomgå det, som under det första året blifvit densamma muntligt meddeladt.

II. »Gud, som hafver barnen kär», bordsbönerna och de fyra första budorden inläras i första årsklassen.

III. Af första årsklassens barn inläras företrädesvis de psalmverser, som äro lämpliga att användas vid skolans bönestunder.

Metodiska anvisningar.

1. Ett af de valda bibelorden genomgås, där tiden tillåter det, hvarje vecka. Helst inläres det under första lärotimmen på första arbetsdagen i veckan, och läsas sedan af alla barnen samfäldt hvarje dag i veckan, helst

omedelbart före den bön, hvarmed dagens arbete afslutas.

2. De bibliska berättelserna må icke gifvas lärjungarne i första årsklassen till öfverläsning i hemmen, utan barnen må endast medelst lärarinnans muntliga framställning och hennes frågor handledas att uppfatta hufvudinnehållet i de meddelade berättelserna, hvaremot barnen i andra (och tredje) årsklassen må, sedan lärarinnan låtit dem i skolan genomläsa en muntligt genomgången och väl förberedd berättelse, erhålla till uppgift att i läroboken hemma ytterligare genomläsa densamma.
3. Där *en* lärarinna läser med flera årsklasser på en gång, böra småskoleklasserna vid undervisningen i kristendomskunskap hållas tillsamman. Förberedandet bör ske så noggrant, att första årsklassens barn kunna uppfatta det hufvudsakligaste af berättelsernas innehåll. Utfrågandet af det sålunda genomgångna företages under en följande lärotimme. I sådana skolor åter, där lärarinnan undervisar endast *en* årsklass i sänder, må de bibliska berättelserna i första årsklassen genomgås och utfrågas under samma lärotimme.
4. Budorden, trosbekännelsen, Herrens bön, instiftelseorden till döpelsen inläras enligt ordalydelsen i Luthers lilla katekes och, där så ske kan, i anslutning till lämpliga bibliska berättelser, men repeteras mot andra (tredje) läsårets slut i ett sammanhang.
5. Ingen läxläsning i katekes må i småskolan förekomma.

Modersmålet.

Lärokurs.

I. Ren och säker läsning af lättare stycken.
II. Någon öfning att redogöra för innehållet af det lästa.
III. Öfning i rättskrifning af lättare ord och meningar.
IV. Öfning i välskrifning.

Lärogång.

I. Förberedande öfningar att lära barnen rent och tydligt uttala språkljuden samt förberedande skriföfningar.
II. Inlärande af ljudens beteckning i skrift och tryck samt läsning och skrifning, i den mån ljudtecknen hinna inläras.
III. Öfningar att redogöra för de i orden förekommande ljud, ljudtecken och stafvelser.
IV. Läsning af lättare stycken samt afskrifning af ord och enklare meningar.
V. Välskrifningsöfningar.
VI. Fortsatta läsöfningar, afseende så väl färdigheten att läsa rent och säkert som redogörelse för innehållet af lättfattligare stycken.
VII. Fortsatta öfningar att redogöra för de i orden förekommande ljudtecknen samt muntliga och skriftliga öfningar att uppdela orden i stafvelser.
VIII. Afskrifning af ord och enkla läsestycken; i högsta årsklassen omväxlande med skrifning efter diktamen.
IX. Fortsatta välskrifningsöfningar.

Anm. 1. De förberedande öfningarna i mom. I kunna äga rum antingen på särskild tid eller i samband med öfningarna under mom. II.

Anm. 2. Till småskolans andra årsklass bör i allmänhet uppflyttning icke ske, förr än de i mom. I—V angifna öfningarna medhunnits.

Metodiska anvisningar.

1. Då två eller tre årsklasser samtidigt undervisas, bör *en* årsklass (i den treklassiga skolan stundom *två* tillsamman) undervisas omedelbart af lärarinnan, under det den (eller de) andra sysselsättes med tyst öfning, till dess första klassens barn vunnit den färdighet, att de kunna med framgång undervisas tillsamman med de öfriga.

2. De läsestycken, som skola afskrifvas, böra förut vara lästa, och de, som skola skrifvas efter diktamen, förut afskrifna. Afskrifningen bör ske så, att, sedan barnen betraktat det ord, som skall afskrifvas, de skrifva hela ordet utan att vidare se på det.
3. Skrifning och läsning böra ställas i nära förbindelse med hvarandra. Vid alla skriföfningar bör afseende fästas på välskrifning, hvilken jämväl bör öfvas på särskilda lärotimmar.
4. Vid de särskilda välskrifningsöfningarna böra de lättare och enklare bokstäfverna inöfvas före de svårare och mera sammansatta; det lilla alfabetet före det stora.
5. Vid skriföfningarna inläras bokstafsformerna med stor stil; därefter öfvas mellanstil. Storstil bör vara omkring 8 mm., mellanstil 5 mm. hög.

Räkning.

Lärokurs.

I. Skriftlig räkning: sammanläggning och frånddragning inom talområdet 1—100 äfvensom mångfaldigande och delning med ensiffrig multiplikator och divisor.
II. Hufvudräkning: de fyra räknesätten inom talområdet 1—50.

Lärogång.

I. Öfningar för uppfattning, beteckning och uppnämning af talen 1—10, 10—20.
II. Räkneöfningar i de fyra räknesätten med så väl saksom sifferexempel inom talområdet 1—20.
III. Öfningar för uppfattning, beteckning och uppnämning af öfriga tiotal och af hundratal.
IV. Räkneöfningar i de fyra räknesätten inom talområdet 1—100.
V. Hufvudräkning inom talområdet 1—50 i de fyra räknesätten med så väl sak- som sifferexempel.

Anm. De i mom. I, II angifna öfningarna böra i allmänhet genomgås i första årsklassen.

Metodiska anvisningar.

1. Den skriftliga räkningen bör steg för steg förberedas genom muntliga öfningar med användande af åskådningsmateriell.
2. Vid skriftlig räkning bör iakttagas, att siffrorna skrifvas väl. Skrifning af siffror bör ock öfvas på särskild tid.
3. Den eller de årsklasser, som i detta läroämne icke omedelbart undervisas af lärarinnan, böra sysselsättas med skriftlig räkning som tyst öfning.
4. Öfningar i hufvudräkning (tillämpande, se sid. 65) böra ej med samma årsklass utsträckas längre än 20 till 30 minuter hvarje gång.

Åskådningsöfningar.

Lärokurs.

Enkla beskrifningar och berättelser med anslutning till passande verkliga föremål och annan lämplig åskådningsmateriell i ändamål att väcka och lifva barnens intresse, utveckla deras iakttagelseförmåga, ordna deras föreställningar samt öfva dem att uttrycka sig.

Lärogång.

Åskådningsöfningarna böra till en början anknyta sig till enskilda djur, växter och andra föremål, därefter till grupper af djur eller af människor och djur i lämpliga sammanställningar och omgifningar, till taflor öfver årstiderna samt till de vanligaste yrkena, såsom åkerbruk, sjöfart, bergshandtering m. fl., äfvensom till hemtrakten, hvarvid de allmännaste geografiska föremålen, såsom höjd, slätt, sjö, flod, ö, sund m. fl. framställas för barnens iakttagelse och visas på kartan.

Metodiska anvisningar.

Lärarinnan bör, sedan hon meddelat, hvad som skall utgöra föremål för åskådningsöfningen, under hänvisning till naturföremål eller tafla samtala med barnen därom, samt därvid söka handleda dem till att vinna klarare föreställningar och att enkelt och redigt uttrycka sina iakttagelser angående det, som blifvit förevisadt.

Teckning.

Öfningar, förberedande för undervisningen i folkskolan och omfattande teckning af linjer och enkla figurer samt af föremål.

Sång.

Lärokurs.

Enkla psalm-melodier och andra enkla sånger af lämpligt innehåll.

Valet af psalm-melodier må ske bland sådana, till hvilka textorden äro angifna vid kursen i kristendomskunskap.

Lärogång.

De psalm-melodier, som användas vid bönestunderna, böra i främsta rummet inöfvas.

För öfrigt bör i afseende på ordningsföljden iakttagas, att sånger med enklare strofbyggnad, mindre tonomfång, lättare intervaller och jämnare rytm inläras, innan man fortskrider till något svårare melodier.

Metodiska anvisningar.

1. Sedan orden blifvit väl genomgångna, öfvas barnen att efter gehör sjunga melodierna.

2. Äfven under de lärotimmar, som icke äro afsedda för sångundervisning, böra barnen stundom få till omväxling och uppmuntran sjunga valda sånger.

Gymnastik.

Fristående rörelser, dels i omväxling med fria lekar på lofstunderna, dels såsom uppfriskningsmedel under lärotimmarna och dels såsom medel att vänja barnen vid hållning och lystring; öfning att med ordning gå in och ut ur skolrummet.

II. FOLKSKOLAN
och
III. MINDRE FOLKSKOLAN.

Allmänna förutsättningar.

1. Lärokursen för folkskolor är beräknad till *fyra* år.
2. Vid bestämmande af lärokursen för fasta folkskolan Litt. A, B, D och E har hänsyn tagits därtill, att, där särskild fortsättningsskola anordnats att fortgå *minst sex veckor i en följd eller fördelad på två terminer*, folkskolans årliga lärotid af åtta månader får minskas med 2—4 veckor. För öfriga skolformer har beräknats en minskning af endast 2 veckor.
3. I undervisningsplanen för *fasta folkskolor med afdelningsläsning* har hänsyn tagits så väl till sådana skolor, i hvilka hvardera afdelningen endast kan hvarannan dag få besöka skolan, som till sådana, i hvilka afdelningarna hvar för sig undervisas på sammanhängande tider af året.
4. Vid bestämmande af lärokursen för fast folkskola med fyra eller tre samtidigt af samma lärare undervisade årsklasser har afseende fästs äfven vid sådana skolor, där åtskilliga barn i öfre afdelningen icke äro i tillfälle att besöka skolan mer än sex månader om året, i hvilket fall under de två öfriga månaderna, hvilka hufvudsakligen afses till repetitioner, de barn, som af skolrådet blifvit befriade från skolgång, infinna sig till repetitionsförhör en bestämd dag i veckan, hvarefter samtliga barnen deltaga i årsexamen.

5. För den mindre folkskolan har förutsatts, att den är anordnad endast där, hvarest lokala förhållanden, på sätt folkskolestadgans § 3 närmare angifver, göra den berättigad, och att densamma har endast ett jämförelsevis ringa antal barn.
6. Hvarje dag ägnas minst 15 minuter åt morgonandakt med psalmsång, bön och bibelläsning. Till morgonandakt må användas högst 10 minuter före och högst 15 minuter inom den första lärotimmen.

Kristendomskunskap.

Lärokurs.

I. Bibelläsning af några af nya testamentets historiska böcker jämte något enklare apostoliskt bref eller ett urval af psaltaren.

Till ledning vid valet af psalmer ur psaltaren meddelas följande förteckning:

Ps. 1.	Ps. 32.	Ps. 90.	Ps. 121.
» 2.	» 36.	» 91.	» 126.
» 12.	» 46.	» 100.	» 127.
» 19.	» 51.	» 103.	» 139.
» 23.	» 62.	» 104.	» 146.
» 24.	» 84.	» 110.	

Se bibelläsning sidan 20!

II. Berättelser ur gamla och nya testamentets heliga skrifter, valda med hänsyn därtill, att barnen må erhålla en fullständigare och mera sammanhängande kunskap i den bibliska historien.

Till ledning vid valet af bibliska berättelser meddelas här nedan en förteckning på dem, som synas företrädesvis böra komma i fråga.

A) Gamla testamentet:

Skapelsen*; Syndafallet*; Kain och Abel*; Syndafloden*; Guds förbund med Noa; Babels torn;

Abrahams kallelse*; *Abraham och Lot;* Guds förbund med Abraham; *Guds besök hos Abraham i Mamre; Sodom och Gomorra;* Isaks födelse* och offring; *Isaks giftermål;* Isaks söner; Guds förbund med Isak; Isak välsignar Jakob; Jakobs flykt*; Jakob hos Laban; Jakobs hemresa; Josef säljes af sina bröder*; Josef i fängelset; Josefs upphöjelse*; Josefs bröders resor till Egypten*; Jakobs flyttning till Egypten*; Jakobs och Josefs död;

Moses födelse och uppfostran*; Moses kallelse; Faraos förhärdelse; Påskalammet; Israels uttåg ur Egypten*; *Vandringen till Sinai;* Guds förbund med Israel*; *Israels affall; Israels gudstjänst* (se metodiska anvisningar); Israels försyndande i Kades; *Moses och Arons försyndande; Kopparormen; Bileams profetia;* Moses död; Josua för Israels barn in i Kanans land; Förbundsförnyelsen i Sikem;

Gideon; Samuels födelse och kallelse; *Samuels verksamhet;*

Saul konung i Israel; Samuel smörjer David till konung*; David och Goljat*; *Saul förföljer David;* Sauls död; David konung i Israel; Guds förbund med David*; *Davids fall och upprättelse;* Davids död; Salomo konung i Israel;

Rikets delning; Elia och Baals präster; *Nabots vingård; Elisa och Naaman; Jonas predikan för Nineve;* Israels rikes undergång; Jesajas kallelse; Jesaja profeterar om Kristus (Jes. 9*); Daniel i lejonkulan*; Hiskia och Jesaja; Josia och Jeremia; Juda rikes undergång;

Daniels profetia om Guds rike; Judarnes återkomst från den babyloniska fångenskapen; Templets återuppbyggande; Förbundets förnyande; *Judafolkets följande historia intill Kristus.*

B) Nya testamentet:

Johannes Döparens födelse bebådas; Jesu födelse bebådas; Johannes Döparens födelse; Jesu födelse*; Jesus frambäres i templet; De vise männen från Österlanden*; Jesus vid tolf års ålder i templet*;

Johannes Döparens verksamhet; Jesus döpes af Johannes; Jesus frestas af djäfvulen; *Jesus kallar sina första lärjungar;* Bröllopet i Kana;

Jesu samtal med Nikodemus; Jesu samtal med den samaritiska kvinnan; Jesus botar en lam*; Jesus botar en sjuk vid Betesda; Jesus botar en sjuk med en förtvinad hand; Jesus utväljer tolf apostlar; Jesus botar höfvitsmannens tjänare; Jesus uppväcker änkans son i Nain*; Liknelsen om fyrahanda sädesaker; Liknelsen om ogräset bland hvetet; Jesus stillar stormen*; *Jesus uppväcker Jairi dotter; Johannes Döparens död;* Jesus bespisar fem tusen män*; *Den kananeiska kvinnan;* Jesu förklaring; Liknelsen om konungens räkenskap; Liknelsen om den barmhärtige samariten*; *Jesus botar en blindfödd; Liknelsen om den gode herden;* Jesus lär sina lärjungar bedja*; Liknelsen om den förlorade sonen; Liknelsen om den rike mannen och Lasarus; *Jesus vid tempelinvigningens högtid;* Jesus välsignar barnen*; Jesus uppväcker Lasarus; Jesu intåg i Jerusalem*; *Liknelsen om bröllopskläderna;* Den yttersta domen;

Rådslag mot Jesus; Nattvardens instiftelse*; Jesus i Getsemane; Jesus inför Kaifas och stora rådet; *Petri förnekelse;* Jesus inför Pilatus; Jesu lidande och död på korset*; Jesu begrafning*;

Jesu uppståndelse*; Jesus uppenbarar sig för Maria Magdalena; *Jesus uppenbarar sig på vägen till Emmaus;* Jesus uppenbarar sig i Jerusalem; *Jesus uppenbarar sig vid Tiberias haf;* Döpelsens instiftelse*; Jesu himmelsfärd*;

Den Helige Andes utgjutande*; *Stefanus;* Sauli omvändelse; *Kornelius; Församlingen i Antiokia;* Saulus utsändes från Antiokia; Paulus i Troas; Paulus i Rom.

Anm. De berättelser, som här ofvan äro utmärkta med lutande stil, böra icke gifvas barnen till hemarbete utan endast läsas och förklaras i skolan. De med * utmärkta berättelserna ingå i småskolans lärokurs.

III. Luthers lilla katekes med den antagna utvecklingen.

IV. Valda psalmverser till ett antal af tio till femton under hvarje läsår.

De psalmverser, som barnen böra inlära, kunna väljas dels bland de för småskolan anvisade verser, som där icke medhunnits, dels bland öfriga här nedan angifna:

3v. 7.	96 v. 1—3, *4.	260.
16 v. 1.	106 v. *1, 2—4.	272.
17.	*110 v. 10.	*329 v. 3.
21.	113 v. 1, 4—6.	330 v. *1, 2—4.
22.	119 v. 1, 2.	342 v. 2, 5—7.
24 v. *1, 5.	*120 v. 8, 9.	378.
*35 v. 1, 2.	124.	412 v. 6.
47 v. 1.	138 v. *1, 2—5.	420 v. 1, 2.
49.	144 v. 1, 10.	425 v. *1, 2, 3.
50 v. *1, 2, 3.	157 v. 17, 18.	426 v. 4.
51 v. 1.	187 v. 7—9, *10.	*429 v. 9, 10.
53 v. 1.	194 v. 1, 4.	431 v. *1, *3, 7, 10.
55 v. *1, 2—4.	*195 v. 7, 8.	*439.
56 v. 1, 2, 3.	*204 v. 2, 3.	*442 v. 8, 9.
*63 v. 13—15.	213.	*443 v. 4, 5.
66 v. *1, 2, 3, *4.	*215 v. 1.	471 v. 8.
69.	216 v. 8.	*493 v. 5.
92.	239 v. 1, 5—7.	497 v. 5.
*94.	*250.	500 v. 5, 6, *7.

De med * utmärkta psalmverserna äro upptagna äfven för småskolan.

Lärogång.

I. Bibelläsning.

1. Vid morgonandakten bör årligen någon af nya testamentets historiska böcker genomgås i sammanhängande följd. Sista läsdagen i veckan — för hela skolan eller för någon klass eller afdelning däraf — läses följande söndags högmässotext, hvarefter lärare och barn gemensamt läsa trosbekännelsen.

2. Vid den bibelläsning, som förekommer på särskild tid, bör, om Mattei evangelium ej läses i sin helhet, likväl Jesu bergspredikan genomgås. Där åter särskild timme för bibelläsning icke förekommer, förlägges läsningen af bergspredikan till morgonandakten.

II. Biblisk historia.

1. **I fast folkskola** Litt. A:

i första årsklassen: berättelser ur gamla testamentet till rikets delning;

i andra årsklassen: återstående berättelser ur gamla testamentet samt ur nya testamentet till Jesu besök vid tempelinvigningens högtid;

i tredje årsklassen: återstående berättelser ur nya testamentet samt repetition af gamla testamentet:

i fjärde årsklassen: repetition af nya testamentet.

2. **I fast folkskola** Litt. B.

i nedre afdelningen: hvartannat år: berättelser ur gamla testamentet till konungatiden; hvartannat år: återstående berättelser ur gamla testamentet samt ur nya testamentet till apostlavalet;

i öfre afdelningen: öfriga berättelser ur nya testamentet, hvartannat år: till Jesu lidandes historia jämte repetition af gamla testamentet; hvartannat år: de återstående berättelserna ur nya testamentet jämte repetition af nya testamentet i dess helhet.

Anm. Hvardera afdelningens två årsklasser sammanhållas i ett läxlag.

3. **I fast folkskola** Litt. B²:

i första årsklassen: berättelser ur gamla testamentet till konungatiden;

i andra årsklassen: återstående berättelser ur gamla testamentet samt ur nya testamentet till apostlavalet;

i tredje årsklassen: återstående berättelser ur nya testamentet till Jesu lidandes historia jämte repetition af gamla testamentet;

i fjärde årsklassen: de återstående berättelserna ur nya testamentet jämte repetition af nya testamentet i dess helhet.

4. **I fast folkskola** Litt. C:

i nedre afdelningen: berättelser ur gamla testamentet, hvartannat år: till domaretiden, hvartannat år: de återstående berättelserna ur gamla testamentet;

i öfre afdelningen: berättelser ur nya testamentet, hvartannat år: till Jesu besök vid tempelinvigningens högtid, hvartannat år: de återstående berättelserna ur nya testamentet.

Anm. Hvardera afdelningens två årsklasser sammanhållas i ett läxlag.

5. **I fast folkskola** Litt. D, E och F, **i flyttande folkskola** Litt. G, äfvensom **i fast mindre folkskola** Litt. H samt **flyttande mindre folkskola** Litt. I.

Lärokursen genomgås på fyra år med följande fördelning mellan de särskilda åren:

1) berättelser ur gamla testamentet till domaretiden.

Anm. I fast småskola med tre årsklasser (litt. d) genomgås denna kurs i den tredje årsklassen.

2) återstående berättelser ur gamla testamentet;

3) berättelser ur nya testamentet till Jesu besök vid tempelinvigningens högtid;

4) återstående berättelser ur nya testamentet.

Anm. De särskilda årsklasserna (i Litt. D kl. 2—4), hvilka vid undervisning i biblisk historia sammanhållas i ett läxlag, få alltså begynna folkskolekursen i detta ämne på olika ställen i läroboken.

III. Katekes.

1. **I fast folkskola** Litt. A och B[2]:

i första årsklassen: inledningen och första hufvudstycket till och med fjärde budet;[1])

[1]) Se sidan 24 mom. 6!

i andra årsklassen: återstående delen af första hufvudstycket samt första artikeln;[1])

i tredje årsklassen: andra och tredje artiklarna[1]);

i fjärde årsklassen: tredje hufvudstycket samt det hufvudsakliga af fjärde och femte hufvudstyckena.[1])

2. **I fast folkskola** Litt. B, C, E och F, **i flyttande folkskola** Litt. G, **i fast mindre folkskola** Litt. H och **i flyttande mindre folkskola** Litt. I:

i nedre afdelningen: hvartannat år: inledningen och den förra taflan af första hufvudstycket samt första artikeln (Luthers lilla katekes och den antagna utvecklingen); hvartannat år: inledningen, textorden till den förra taflan med Luthers förklaring (Luthers lilla katekes) samt den senare taflan jämte lagens slutord af första hufvudstycket (Luthers lilla katekes och den antagna utvecklingen);

i öfre afdelningen: tredje årsklassen: andra och tredje artiklarna; *fjärde årsklassen:* tredje hufvudstycket samt det hufvudsakliga af fjärde och femte hufvudstyckena.[1])

Anm. Nedre afdelningens två årsklasser sammanhållas i ett läxlag.

3. **I fast folkskola** Litt. D:

i första årsklassen: inledningen samt första hufvudstycket till och med fjärde budet;[1])

Anm. I fast småskola med tre årsklasser (litt. d) genomgås denna kurs i den tredje årsklassen.

i andra årsklassen: återstående delen af första hufvudstycket samt första artikeln;[1])

i tredje årsklassen: andra och tredje artiklarna;

i fjärde årsklassen: tredje hufvudstycket samt det hufvudsakliga af fjärde och femte hufvudstyckena.[1])

[1]) Se sidan 24 mom. 6!

Metodiska anvisningar.

1. I hvarje årsklass eller afdelning repeteras den föregående klassens eller afdelningens kurs.
2. Vid behandlingen af de i åtskilliga läroböcker i biblisk historia förekommande »återblickarna» äfvensom vid framställningen om Israels gudstjänst bör läraren enkelt och kort utreda och sammanfatta innehållet.
3. I sammanhang med undervisningen i biblisk historia bör under begagnande af kartan det viktigaste af de bibliska ländernas geografi meddelas.
4. I skolformer med förkortad årlig lästid för hvarje barn förutsättes, att en mindre utförlig lärobok i biblisk historia användes.
5. Då barnen skola redogöra för innehållet af en biblisk berättelse, bör det ske så, att de genom frågor, afseende de särskilda delarna af berättelsen, vägledas att söka återgifva berättelsens innehåll. Ordagrannt återgifvande af berättelser i deras helhet får icke fordras utan endast af de viktigaste citat, som förekomma i berättelserna.
6. Vid katekesundervisningen bör lilla katekesen steg för steg behandlas i samband med utvecklingen både såsom grundläggande för och sammanfattande af densamma. Vid genomgående af det hufvudsakliga af sakramentsläran skola åtminstone 4:de hufvudstycket af Luthers lilla katekes jemte det väsentliga af utvecklingen samt 5:te hufvudstycket af Luthers lilla katekes läsas. Vid början af hvarje läsår bör den förut genomgångna delen af lilla katekesen repeteras och ytterligare fästas i minnet.
7. Beträffande katekesens behandling för öfrigt hänvisas till de i kungl. cirkuläret den 12 maj 1865 uttalade grundsatser.
8. Inlärandet af de föreslagna psalmverserna må förekomma med anslutning dels till de kyrkliga högtiderna, dels till kristendomsundervisningen för öfrigt.

9. I flyttande skolor må de delar af lärokursen, särskildt de ofvan angifna repetitionerna, som ej medhinnas under den egentliga lästiden, hänvisas till roteförhören.
10. Vid undervisningen i kristendomskunskap bör faran af de rusgifvande och narkotiska ämnenas bruk med allvar och kraft framhållas. Äfvenledes bör en rätt insikt om människans plikter mot djuren meddelas (kungl. cirkuläret den 4 november 1892).

Modersmålet.

Lärokurs.

I. Färdighet att rätt och ledigt läsa i bok; välläsning af stycken, som blifvit genomgångna och förklarade.
II. Öfning att uppfatta och muntligen redogöra för det lästa.
III. Någorlunda felfri rättskrifning.
IV. Öfning att skriftligen återgifva berättelser samt redogöra dels för sådant, som vid undervisningen inhämtats, dels för sådant, som iakttagits eller erfarits.
V. Kännedom om de delar af språkläran, som äro af vikt för inhämtande af den öfriga lärokursen i modersmålet.
VI. Välskrifning.

Lärogång.

I. I anslutning till skolans uppfostrande och undervisande verksamhet läses i hvarje klass dels ett antal läsestycken, som genom sin korthet, enkla satsbyggnad och lättfattliga disposition äro lämpliga för en noggrannare behandling af innehållet och muntligt återgifvande samt kunna göras till mönster

för uppsatser, dels ett urval af sådana, som företrädesvis lämpa sig för öfvande af läsfärdigheten. Anvisning till fördelning af sådana stycken mellan de särskilda klasserna är bifogad läseboken.

II. Med afseende på skriföfningarna fördelas kursen sålunda:

I första och andra årsklasserna:

1. *Rättskrifning:* afskrifning af stycken i en läse- eller öfningsbok; afskrifning af ord, som barnen få uppsöka i läse- eller öfningsstycken med hänsyn till någon viss regel i rättskrifningsläran; skrifning efter diktamen.
2. *Förberedande uppsatsöfningar:* satsers bildande; skrifning af fullständiga satser företrädesvis såsom svar på skriftliga eller muntliga frågor rörande behandlade åskådningsföremål eller genomgångna lärostycken; skrifning ur minnet.
3. *Välskrifning:* mellanstil.

I tredje och fjärde årsklasserna:

1. *Rättskrifning:* fortsatt afskrifning och skrifning efter diktamen.
2. *Uppsatsskrifning:* återgifvande af lästa eller af läraren muntligt meddelade berättelser med ledning af rubriker; redogörelse för genomgångna läro- och läsestycken likaledes med ledning af rubriker; beskrifningar af och redogörelser för sådant, som iakttagits eller erfarits; bref m. m.
3. *Välskrifning:* småstil, omväxlande med mellanstil och slutligen storstil.

III. Af språkläran genomgås hufvudsakligen i sammanhang med skrif- och läseöfningar:

I första och andra årsklasserna:

Särskiljande af satsens hufvuddelar, af tingord, egenskapsord och händelseord, af ental och flertal; bruket af större skiljetecken.

I tredje och fjärde årsklasserna:

Satsens hufvuddelar och bidelar; ordklasserna; ordens böjning; hufvudsatser och bisatser; skiljetecknens bruk.

Anm. I skolor Litt. C, F, G, H och I må uppsatsskrifning och undervisning i språklära förekomma till den omfattning, som omständigheterna medgifva.

Metodiska anvisningar.

1. Lärokursens olika delar böra ställas i närmaste samband med hvarandra och med öfriga läroämnen, så att stycken till läsning väljas med hänsyn dels till skriföfningarna, dels till genomgångna lärostycken i öfriga ämnen, skriföfningarna ansluta sig till den muntliga undervisningen samt undervisningen i rättstafning och språklära försiggår i sammanhang med skrif- och läsöfningar.
2. Icke allenast vid de läsöfningar, som äro förenade med en noggrannare behandling af innehållet (1—2 timmar i veckan), utan äfven vid dem, som företrädesvis afse vinnandet af läsfärdighet, bör man, vare sig barnen läsa hvart för sig eller i kör, söka noga förebygga entonig, mekanisk och tanklös läsning, hvadan man måste se till, att barnen vid läsningen äfven af det senare slaget af stycken få en rätt uppfattning af innehållet.
3. Några lättare poetiska stycken, som förut blifvit lästa och genomgångna, må föreläggas barnen till ordagrant inlärande.
4. Till afskrifning användas helst sådana stycken, som förut blifvit noggrant genomgångna; till skrifning efter diktamen helst sådana, som förut blifvit afskrifna; till skrifning ur minnet endast sådana, som förut blifvit noggrant genomgångna och af barnen muntligt återgifna.
5. De skrifningar, hvilka användas såsom tysta öfningar, böra ställas i nära sammanhang med den muntliga

undervisningen, så att företrädesvis sådana stycken, som vid denna undervisning under näst föregående lektioner blifvit genomgångna, må till skriftlig behandling föreläggas. När tyst öfning företages, bör läraren tydligt angifva, hvari den skall bestå, samt *under dess fortgång öfvervaka arbetet* och tillse, att det blir ordentligt utfördt, hvarvid han för denna tillsyn stundom kan använda ett af de mera försigkomna barnen såsom biträde.

6. Regler för rättskrifning böra, så mycket som möjligt, till antalet inskränkas och meddelas endast såsom sammanfattningar af exempel och öfningar.
7. Förberedandet af uppsatser sker under samverkan mellan lärare och lärjungar med flitig användning af den svarta taflan. De hufvudsakligaste rättelserna böra åtminstone till en början göras före renskrifningen. De färdiga uppsatserna böra med omsorg rättas och genomgås.
8. Af de angifna delarna af språkläran inläres endast det viktigaste.
9. Vid undervisning i språklära bör terminologien, med användande af svenska benämningar i den mån, de vunnit allmännare erkännande, inskränkas till det minsta möjliga.
10. Barnen böra tillhållas att skrifva väl icke blott under de särskildt därför anslagna timmarna utan äfven vid öfning i rättskrifning och uppsatsskrifning samt att därvid intaga en riktig skrifställning.
11. Småstil bör helst vara omkring 3 mm., mellanstil 5 mm. och storstil 8 mm. hög.

Räkning.

Lärokurs.

De fyra räknesätten i hela tal och bråk med tillämpning på praktiska uppgifter af lättfattligt innehåll.

Lärogång.

1. **I fast folkskola** Litt. A och B:

   i första årsklassen: de fyra räknesätten i hela tal med öfnings- och tillämpningsexempel, som omfatta högst fyrsiffriga tal, dock endast en- eller tvåsiffriga multiplikatorer och divisorer, och äro inskränkta till uppgifter, för hvilkas lösning endast *ett* räknesätt erfordras;

   i andra årsklassen: de fyra räknesätten i hela tal med öfnings- och tillämpningsexempel inom större talområde, hvarvid äfven må förekomma uppgifter, för hvilkas lösning fordras både addition och subtraktion; allmänna bråks betydelse och beteckning med tillämpning på division med rest;

   i tredje årsklassen: fortsatt öfning af de fyra räknesätten i hela tal med tillämpning jämväl på uppgifter, för hvilkas lösning fordras äfven multiplikation och division; decimalbråk med tillämpningsöfningar;

   i fjärde årsklassen: fortsatt öfning af de fyra räknesätten i hela tal och decimalbråk med tillämpning på något svårare uppgifter; allmänna bråk med enklare öfnings- och tillämpningsexempel.

2. **I fast folkskola** Litt. B², C och F samt **flyttande folkskola** Litt. G.

   i första årsklassen: de fyra räknesätten i hela tal med öfnings- och tillämpningsexempel, som omfatta högst fyrsiffriga tal, dock endast ensiffriga multiplikatorer och divisorer, och äro inskränkta till uppgifter, för hvilkas lösning endast *ett* räknesätt erfordras;

   i andra årsklassen: de fyra räknesätten i hela tal med öfnings- och tillämpningsexempel inom större talområde, hvarvid äfven må förekomma uppgifter, för hvilkas lösning fordras både addition och subtraktion;

i tredje årsklassen: allmänna bråks betydelse och beteckning med tillämpning på division med rest; fortsatt öfning af de fyra räknesätten i hela tal med tillämpning jämväl på uppgifter, för hvilkas lösning fordras äfven multiplikation och division; decimalbråk, dock med den inskränkning, att för multiplikation och division blott sådana exempel behandlas, i hvilka multiplikator och divisor äro hela tal;

i fjärde årsklassen: decimalbråk äfven med exempel utan förenämnda inskränkning; allmänna bråks förvandling till decimalbråk; fortsatt öfning af de fyra räknesätten i hela tal och decimalbråk med tillämpning på de i praktiskt hänseende viktigaste uppgifter.

3. **I fast folkskola** Litt. D och E:

i första årsklassen: de fyra räknesätten i hela tal med öfnings- och tillämpningsexempel, som omfatta högst fyrsiffriga tal, dock endast ensiffriga multiplikatorer och divisorer, och äro inskränkta till uppgifter, för hvilkas lösning endast *ett* räknesätt erfordras.

Anm. I fast småskola med tre årsklasser (litt. d) genomgås denna kurs i tredje årsklassen.

i andra årsklassen: de fyra räknesätten i hela tal med öfnings- och tillämpningsexempel inom större talområde, hvarvid äfven må förekomma uppgifter, för hvilkas lösning fordras både addition och subtraktion;

i tredje årsklassen: allmänna bråks betydelse och beteckning med tillämpning på division med rest; fortsatt öfning af de fyra räknesätten i hela tal med tillämpning jämväl på uppgifter, för hvilkas lösning fordras äfven multiplikation och division; decimalbråk; allmänna bråks förvandling till decimalbråk;

i fjärde årsklassen: fortsatt öfning af de fyra räknesätten i hela tal och decimalbråk med tillämpning

såsom i tredje klassen; allmänna bråk med enklare öfnings- och tillämpningsexempel, dock med den inskränkning, att för multiplikation och division behandlas endast sådana exempel, i hvilka multiplikator och divisor äro hela tal.

Anm. Exempel med bråk äfven i multiplikatorer och divisorer kunna likväl förekomma, om de vid lösningen uppdelas i tvenne uppgifter.

4. **I fast mindre folkskola** Litt. H.

i första årsklassen: addition och subtraktion i hela tal med öfnings- och tillämpningsexempel, som omfatta högst fyrsiffriga tal och äro inskränkta till uppgifter, för hvilkas lösning endast *ett* räknesätt erfordras;

i andra årsklassen: multiplikation och division i hela tal med öfnings- och tillämpningsexempel, som omfatta högst tvåsiffriga tal i multiplikator och divisor samt högst fyrsiffriga i multiplikand och dividend, och som äro inskränkta till uppgifter, för hvilkas lösning endast *ett* räknesätt erfordras;

i tredje årsklassen: de fyra räknesätten i hela tal med öfnings- och tillämpningsexempel inom större talområde, hvarvid äfven må förekomma uppgifter, för hvilkas lösning fordras tvenne räknesätt;

i fjärde årsklassen: allmänna bråks betydelse och beteckning med tillämpning på division med rest; fortsatt öfning af hela tal såsom i föregående klass; decimalbråk, dock med den inskränkning att för multiplikation och division blott sådana exempel behandlas, i hvilka multiplikator och divisor äro hela tal.

5. **I flyttande mindre folkskola** Litt I.

i nedre afdelningen: addition och subtraktion i hela tal med tillämpning på de i praktiskt hänseende viktigaste uppgifter;

i öfre afdelningen: multiplikation och division i hela tal, allmänna bråks betydelse och beteckning

under inöfning af division med rest, allt med tillämpning på de i praktiskt hänseende viktigaste uppgifter; inledning till decimalbråk samt addition och subtraktion i decimalbråk.

Metodiska anvisningar.

1. Hufvudräkning (tillämpande) så väl med sak- som sifferexempel bör flitigt öfvas dels i samband med den skriftliga räkningen, dels särskildt och företrädesvis omfatta sådana uppgifter, som komma till användning i det praktiska lifvet.
2. I samband med de skriftliga öfningarna för multiplikation i hela tal bör multiplikationstabellen säkert inläras.
3. Öfningar för uppfattning, beteckning och uppnämning af tusental och högre talsorter böra företagas i den mån, sådana tal skola vid räkneundervisningen användas.
4. Endast de lagligen tillåtna sorterna böra förekomma vid räkneundervisningen.
5. Sorterna böra åskådligt och, där så ske kan, genom användande af vidkommande mått säkert inläras i samband med räkneundervisningen i nedre afdelningen.
6. När uppgifter förekomma, för hvilkas lösning fordras mer än ett räknesätt, är det till en början lämpligt, att frågan allt efter uppgiftens egen natur upplöses i sina särskilda afdelningar, hvilka uträknas efter hvarandra; men på ett mera framskridet stadium böra sådana uppgifter först aritmetiskt tecknas och därefter uträknas. I mindre gynnsamt ordnade skolor må sådana uppgifter behandlas endast på det först nämnda sättet.
7. Där läran om allmänna bråk ej medhinnes i större utförlighet, må öfningarna begränsas i fråga om bråks liknämniggöring, addition, subtraktion och division till uppgifter med två bråk, som göras liknämniga.

8. När två eller flera årsklasser på samma timme undervisas i räkning, bör den eller de af dessa årsklasser, som icke erhålla omedelbar undervisning, sysselsättas med tysta räkneöfningar. Beträffande öfvervakande af dessa hänvisas till hvad som i detta afseende erinrats angående tysta öfningar i modersmålet (se metodiska anvisningar rörande undervisningen i modersmålet mom. 5).
9. Den inskränkning i kunskapsfordringar, som kan göras i enlighet med folkskolestadgans § 13 mom. 3, må med hänseende till lärokursen i räkning hellre bestå däri, att vid multiplikation och division i decimalbråk och allmänna bråk endast helt tal användes såsom multiplikator och divisor, än däri, att något räknesätt uteslutes.

Geometri.

Lärokurs.

Uppritning, beskrifning och mätning af linjer, vinklar, tresidingar och fyrsidingar samt cirklar, äfvensom beskrifning och mätning af sådana solida figurer, som hafva nämnda ytor till bas och mot grundytorna vinkelräta sidor.

Lärogång.

I fast folkskola Litt. A, B, D och E:

i tredje årsklassen: uppritning, beskrifning och mätning af linjer, vinklar och parallellogrammer; beskrifning och mätning af sådana solida figurer, som hafva nämnda fyrsidingar till bas och mot grundytorna vinkelräta sidor (mätning af vinklar bör dock uppskjutas till följande årsklass);

i fjärde årsklassen: uppritning, beskrifning och mätning af tresidingar, öfriga förut icke behandlade fyrsidingar och cirklar; mätning af vinklar; beskrifning och mätning af sådana solida figurer, som hafva förenämnda ytor till bas och mot grundytorna vinkelräta sidor.

Anm. 1. Efter behandling af ytfigurer genomgås motsvarande i lärokursen upptagna solida figurer.

Anm. 2. I skolor, hvilka icke äro här ofvan uppräknade, kunna geometriska räkneuppgifter, som äro af större praktisk betydelse, genomgås i samband med räkneundervisningen.

Metodiska anvisningar.

1. När båda årsklasserna undervisas på samma timme, bör den, som icke erhåller omedelbar undervisning, sysselsättas med tysta tillämpningsöfningar.
2. Om flickorna icke deltaga i undervisningen i geometri, sysselsättas de med räkneöfningar på den för geometri anslagna tiden.
3. Vid undervisningen i geometri bör lämplig åskådningsmateriell användas. Ytor, linjer och vinklar inläras medelst åskådning å solida figurer.

Geografi.

Lärokurs.

Hufvuddragen af den fysiska geografien; fäderneslandets geografi utförligare; de öfriga kulturländernas geografi i kortare framställning.

Lärogång.

Inledningskurs: en åskådlig framställning af hembygden jämte en *kort* redogörelse för det egna landskapet, bådadera i förening med öfningar, som afse att lära barnen uppfatta och förstå kartan, skandinaviska halföns gränser, det allmännaste af dess höjdförhållanden, Sveriges hufvuddelar, utvisande på karta eller glob af världsdelar och världshaf.

1. **I fast folkskola** Litt. A:

i första årsklassen: inledningskursen samt antingen de till Götaland eller de till Svealand och Norrland hörande landskapen;

i andra årsklassen: de svenska landskap, som icke blifvit genomgångna i första årsklassen jämte en sammanfattande återblick öfver Sverige; Norge och Danmark;

i tredje årsklassen: kort framställning af det öfriga Europas geografi med något utförligare behandling af de länder, som stå i närmare beröring med fäderneslandet;

i fjärde årsklassen: grunddragen af de främmande världsdelarnas geografi; återblick öfver Sveriges geografi med särskild hänsyn till natur, folk, samfundsförhållanden och näringslif.

2. **I fast folkskola** Litt. B och E:

i nedre afdelningen: hvartannat år: inledningskursen och Götalands landskap; hvartannat år: inledningskursen samt Svealands och Norrlands landskap;

i öfre afdelningen: hvartannat år: Norge och Danmark samt det viktigaste af de öfriga europeiska ländernas geografi; hvartannat år: grunddragen af de främmande världsdelarnas geografi, återblick öfver Sveriges geografi med särskild hänsyn till natur, folk, samfundsförhållanden och näringslif.

Anm. Hvardera afdelningens två årsklasser sammanhållas i ett läxlag.

3. **I fast folkskola** Litt. B²:

i första årsklassen; inledningskursen samt antingen de till Götaland eller de till Svealand och Norrland hörande landskapen;

i andra årsklassen; de svenska landskap, som icke blifvit genomgångna i första årsklassen, jämte en sammanfattande återblick öfver Sverige;

i tredje årsklassen: af Europas geografi: det viktigaste af de Sverige närliggande ländernas geografi,

det öfriga hufvudsakligen inskränkt till ländernas inbördes lägen, hufvudstäder o. d.; de enklaste grunddragen af de öfriga världsdelarnas geografi;

i fjärde årsklassen: återblick öfver Sveriges geografi med särskild hänsyn till natur, folk, samfundsförhållanden och näringslif.

4. **I fast folkskola** Litt. C och F, **i flyttande folksko** Litt. G samt **i fast mindre folkskola** Litt. H:

i den nedre afdelningen: hvartannat år: inledningskursen samt Götalands landskap; hvartannat år: inledningskursen samt Svealands och Norrlands landskap;

i den öfre afdelningen: hvartannat år: återblick öfver Sveriges geografi med särskild hänsyn till natur, folk, samfundsförhållanden och näringslif; hvartannat år: af Europas geografi: det viktigaste af de Sverige närliggande ländernas geografi, det öfriga hufvudsakligen inskränkt till ländernas inbördes lägen, hufvudstäder o. d.; de enklaste grunddragen af de öfriga världsdelarnas geografi.

Anm. Hvardera afdelningens två årsklasser sammanhållas i ett läxlag.

5. **I fast folkskola** Litt. D:

i första årsklassen: inledningskursen samt antingen de till Götaland eller de till Svealand och Norrland hörande landskapen;

Anm. I fast småskola med tre årsklasser (litt. d) genomgås denna kurs i den tredje årsklassen.

i andra årsklassen: de svenska landskap, som icke blifvit genomgångna i första årsklassen, jämte en sammanfattande återblick öfver Sverige;

i öfre afdelningen: hvartannat år: Norge och Danmark samt det viktigaste af de öfriga europeiska ländernas geografi; hvartannat år: grunddragen af de

främmande världsdelarnas geografi samt återblick öfver Sverige med särskild hänsyn till natur, folk, samfundsförhållanden och näringslif.

Anm. Den öfre afdelningens båda årsklasser sammanhållas i ett läxlag.

6. **I flyttande mindre folkskola** Litt. I:

Öfversikt af land och haf samt Sveriges geografi, fördelad på fyra år.

Anm. Alla fyra klasserna undervisas gemensamt.

Metodiska anvisningar.

1. Vid framställningen af hembygden bör läraren teckna å svarta taflan det, som barnen dels under lärarens ledning dels efter gifna anvisningar och dels på egen hand iakttagit beträffande omgifningens terrängförhållanden för att därigenom öfva dem i att uppfatta en karta.
2. Vid undervisningen om världsdelarna bör jämte globkartan äfven globen användas, hvarvid så mycket af globläran meddelas, som är nödvändigt för en riktig uppfattning af kartan.
3. Geografiska namn och sifferuppgifter böra inskränkas till de viktigaste; mera fylliga och intresseväckande skildringar böra meddelas i den mån, omständigheterna det medgifva.
4. I skolorna Litt. B², C, F, G, H och I meddelas den del af lärokursen, som går utöfver fäderneslandets geografi, hufvudsakligen genom muntlig undervisning med tillhjälp af kartor och innanläsning i läroboken samt medelst genomgående af dithörande stycken i läseboken under till undervisning i modersmålet anslagna timmar.
5. Undervisningen i geografi och naturkunnighet kan med fördel så anordnas, att under viss del af läsåret eller terminen blott ettdera ämnet läses på den för båda anslagna undervisningstiden.

Historia.

Lärokurs.

Valda berättelser ur fäderneslandets historia.

Till ledning vid valet af dessa berättelser meddelas här en förteckning på dem, som synas företrädesvis böra komma i fråga:

Hjalmar och Ingeborg; Bråvalla slag; Ragnar Lodbrok; Ansgar, Nordens apostel; Slaget vid Svolder; Torgny lagman; Den helige Sigfrid;

Erik den helige; Birger jarl och hans fridslagar; Magnus Ladulås förbjuder våldgästning och inför rusttjänsten; Den heliga Birgitta; Engelbrekt; Slaget på Brunkeberg; Kristiern tyrann och Stockholms blodbad;

Gustaf Vasa i Dalarne; Gustaf Vasas befrielsekrig; Gustaf Vasa på Västerås riksdag; Olavus Petri; Hertig Karl och Uppsala möte;

Gustaf II Adolf som den protestantiska trons försvarare; Axel Oxenstierna; Karl X Gustaf och tåget öfver Bält; Drag ur Karl XI:s historia; Drag ur Karl XII:s historia; Magnus Stenbock och danskarna;

Polhem; Alströmer; Linné; Gustaf III och statshvälfningen 1772; Berättelser från sista finska kriget;

Karl XIV Johan och Norges förening med Sverige; Berzelius, Geijer, Wallin och Tegnér; Balzar von Platen, John Ericsson och Nils Ericson.

Fäderneslandets historia i kort framställning med utförligare skildringar af de mest betydande personer och händelser.

Lärogång.

1. **I fast folkskola** Litt. A:

   i andra årsklassen: valda berättelser ur forntidens och medeltidens historia i något större urval än det här ofvan meddelade;[1])

[1]) Där så lämpligt finnes, kan andra årsklassens kurs meddelas i första årsklassen på en af de till undervisning i naturkunnighet anslagna timmarna. I detta fall fördelas den öfriga lärokursen i historia mellan de tre öfre klasserna.

   i tredje årsklassen: reformationstiden och storhetstiden;

   i fjärde årsklassen: frihetstiden, gustavianska tiden och nutiden.

2. **I fast folkskola** Litt B:

   i första och andra årsklasserna: valda berättelser ur forntidens och medeltidens historia;

   i tredje årsklassen: reformationstiden och storhetstiden;

   i fjärde årsklassen: frihetstiden, gustavianska tiden och nutiden.

3. **I fast folkskola** Litt. B²;

   i första och andra årsklasserna: valda berättelser ur forntidens och medeltidens historia;

   i tredje årsklassen: från början af reformationstiden till Karl XI;

   i fjärde årsklassen: från och med Karl XI till nutiden.

   Anm. 1. Nutidens historia bör läsas innan i läroboken och utredas till sitt innehåll på de för modersmålet anslagna undervisningstimmarna.

   Anm 2. För denna skola är afsedd antingen en mindre utförlig lärobok eller, om läroboken innehåller en större och en mindre lärokurs, den mindre.

4. **I fast folkskola** Litt C och F samt i **flyttande folkskola** Litt G:

   i nedre afdelningen: valda berättelser ur forntidens och medeltidens historia;

   i öfre afdelningen: hvartannat år: från början af reformationstiden till Karl XI; hvartannat år: från och med Karl XI till nutiden, sedan valda berättelser ur reformationstidens och storhetstidens historia

till Karl XI enligt ofvan gifna urval blifvit muntligt meddelade.

Anm. 1. Nutidens historia bör på de för modersmålet anslagna undervisningstimmarna läsas innan i läroboken och till sitt innehåll utredas.

Anm. 2. För dessa skolor är afsedd en mindre utförlig lärobok eller, om läroboken innehåller en större och en mindre lärokurs, den mindre.

5. **I fast folkskola** Litt D och E:

i nedre afdelningen: valda berättelser ur forntidens och medeltidens historia;

i öfre afdelningen: hvartannat år: från början af reformationstiden till Karl XII; hvartannat år: från och med Karl XII till närvarande tid, sedan valda berättelser ur reformationstidens och storhetstidens historia till Karl XII enligt ofvan gifna urval blifvit muntligt meddelade.

Anm. 1. Om läroboken innehåller en större och en mindre lärokurs, skola de delar af läroboken från och med reformationstiden, som icke tillhöra den mindre kursen, läsas innan och förklaras på de till historieundervisningen anslagna timmarna.

Anm. 2. Hvardera afdelningens årsklasser sammanhållas i ett läxlag.

6. **I fast mindre folkskola** Litt. H samt i **flyttande mindre folkskola** Litt. I:

Valda berättelser ur fäderneslandets historia.

Metodiska anvisningar.

1. De valda berättelserna ur fäderneslandets historia meddelas muntligt af läraren på lärotimmarna för modersmålet (utom i Litt. A) och böra (med samma undantag) i allmänhet begränsas till här ofvan gifna urval. Dessa berättelser afse i främsta rummet åstadkommande af fylliga och åskådliga bilder ur de särskilda tidernas lif.

2. Vid den historiska undervisningen böra namn och data upptagas endast i den mån, de äro betydelsefulla för vårt folk samt behöfliga för bevarande och klargörande af det historiska sammanhanget och öfverskådligheten.

Naturkunnighet.

Lärokurs.

Beskrifning af de allmännaste naturföremålen; redogörelse för människokroppens byggnad, förrättningar och vård; läran om de viktigaste naturföreteelserna; läran om himlakropparna.

Till ledning vid valet af djur- och växtformer meddelas här en förteckning på dem, som synas böra företrädesvis komma i fråga:

a) hund, varg, räf, katt, lejon, björn;
igelkott;
säl;
ekorre, råtta, hare;
nötkreatur, får, ren, älg, rådjur, kamel;
häst, svin, elefant;
talltrast, sädesärla, lärka, gråsparf, bofink, svala, kråka, skata, stare;
hackspett, gök, dufva;
dufhök, uggla;
höns, tjäder, orre, rapphöns;
stork, ängsknarr;
svan, gås, and, ejder;
huggorm, snok, ödla, groda;
abborre, torsk, flundra, lax, sill, gädda, ål;
bi, myra, tordyfvel, ollonborre, fjäril, mal, fluga, mygga; spindel; kräfta;
daggmask, blodigel, binnikemask, trikin;

snigel, trädgårdssnäcka, mussla;
sjöstjärna, korall;
b) maskros, tistel, sötkamill;
kaffebuske;
plister;
potatis; tobak;
ljung, lingon, blåbär;
ärter, krypböna, störböna, klöfver;
nypon, hallon, smultron; äpplen, päron, rönn; körsbär, plommon, hägg;
krusbär, vinbär;
kummin, persilja, dill, morot, palsternacka;
senap, pepparrot, rädisa, kål, kålrot;
vinranka; lönn; lind; lin; bomullsväxt; tebuske;
rödbeta, sockerbeta, spenat;
nässla, humle, hampa, alm;
björk, al, hassel, ek, bok, asp, pil;
liljekonvalje, lilja, tulpan, rödlök;
palm;
hvete, råg, korn, hafre, majs, ris, sockerrör, timotej;
tall, gran, en;
stensöta; björnmossa; tång; laf; flugsvamp, schampinjon, kantarell; mögel.

Af läran om den oorganiska naturen böra följande delar företrädesvis komma i fråga:

af mineralläran: några vanligare mineral, berg- och jordarter;

af kroppars allmänna egenskaper: utsträckning, tyngd, framhärdelse;

af fysiska företeelser: värmets källor och utbredning, * värmets utvidgande förmåga, * termometer, * strömmar i vattnet och i luften, * sammanhangstillstånd, * vattnets kretslopp; * ångmaskin;

ljudets uppkomst och fortplantning;

ljusets källor och utbredning, dess återkastning, brytning och sönderdelning hufvudsakligen i fråga om plana ytor, regnbåge;

gnidningselektricitet, elektrofor, * åska, elektrisk ström, magnet, kompass, * telegraf, * telefon;

* vätskors och gasers allmänna egenskaper, vattenledning, * barometer, * pump;

af kemiska företeelser: några enkla kemiska försök; * förbränning, luftens sammansättning, andning.

Anm. De med * utmärkta delarna äro afsedda för skolor med inskränkt årlig undervisningstid för hvarje barn.

Lärogång.

1. **I fast folkskola** Litt. A:

i första årsklassen: inledning till djurläran, omfattande beskrifning öfver lämpliga djurformer för kännedom om djurens allmännaste organförhållanden och viktigaste klasser; beskrifning af valda djurformer samt därpå grundad redogörelse för däggdjurs- och fågelklasserna;

i andra årsklassen: fortsatt beskrifning af valda djurformer samt därpå grundad redogörelse för djurrikets öfriga klasser; inledning till växtläran, omfattande beskrifning af lämpliga växtformer för kännedom om växtens yttre delar jämte härpå grundad sammanfattning;

i tredje årsklassen: beskrifning af några bland de allmännaste inhemska växterna (särskildt kulturväxter och träd) samt några utländska; redogörelse för människokroppens byggnad, förrättningar och vård samt i sammanhang därmed en kort framställning af de viktigaste organsystemen inom djurklasserna;

i fjärde årsklassen: valda delar ur läran om den oorganiska naturen; det allmännaste af läran om himlakropparna.

2. **I fast folkskola** Litt. B och E:

i nedre afdelningen: hvartannat år: inledning till djurläran (se Litt. A första årsklassen!); beskrifning af valda djurformer samt därpå grundad redogörelse

för däggdjurs- och fågelklasserna; hvartannat år: inledning till växtläran (se Litt. A andra årsklassen!); beskrifning af valda växter, särskildt kulturväxter och träd;

i öfre afdelningen: hvartannat år: fortsatt beskrifning af valda djurformer samt därpå grundad redogörelse för djurrikets öfriga klasser; redogörelse för människokroppens byggnad, förrättningar och vård; hvartannat år: valda delar ur läran om den oorganiska naturen; det allmännaste af läran om himlakropparna.

Anm. Hvardera afdelningens årsklasser sammanhållas i ett läxlag.

3. **I fast folkskola** Litt. D:

i första årsklassen: beskrifning af valda däggdjur;

Anm. I fast småskola med tre årsklasser (Litt. d) genomgås denna kurs i tredje årsklassen.

i andra årsklassen: beskrifning af valda fåglar; inledning till växtläran (se Litt. A andra årsklassen!); beskrifning af valda växter, särskildt kulturväxter och träd;

i öfre afdelningen: hvartannat år: fortsatt beskrifning af valda djurformer samt därpå grundad redogörelse för djurrikets öfriga klasser; redogörelse för människokroppens byggnad, förrättningar och vård; hvartannat år: valda delar ur läran om den oorganiska naturen; det allmännaste af läran om himlakropparna.

Anm. Öfre afdelningens årsklasser sammanhållas i ett läxlag.

4. **I fast folkskola** Litt. B², C och F, **i flyttande folkskola** Litt. G samt **i fast mindre folkskola** Litt. H och **flyttande mindre folkskola** Litt. I:

i nedre afdelningen: hvartannat år: inledning till djurläran (se Litt. A första årsklassen!); beskrifning af några valda djurformer, företrädesvis husdjur; hvartannat år: inledning till växtläran (se Litt. A andra årsklassen!); beskrifning af några valda växter, helst kulturväxter och träd;

i öfre afdelningen: hvartannat år: redogörelse för människokroppens byggnad, förrättningar och vård; hvartannat år: valda delar ur läran om den oorganiska naturen (den med * här ofvan utmärkta mindre kursen) samt det allmännaste af läran om jorden, solen och månen i deras förhållande till hvarandra.

Anm. Hvardera afdelningens årsklasser sammanhållas i ett läxlag. I Litt. B² läses utan kursväxling.

Metodiska anvisningar.

1. Vid undervisningen om växtens yttre delar böra lefvande växter förevisas och beskrifvas under den del af läsåret, då lämpliga växtformer äro lätt tillgängliga.
2. Förklaringen af naturföreteelserna bör utgå från iakttagelse samt, om möjligt, från ofarliga, enkla experiment.
3. Vid redogörelsen för människokroppens byggnad, förrättningar och vård bör en efter lärjungarnas uppfattningsförmåga lämpad undervisning om de rusgifvande och narkotiska ämnenas natur och verkningar meddelas (Kgl. cirkuläret den 4 november 1892).
4. Vid undervisningen i läran om djuren bör meddelas en rätt insikt i människans förhållande till djurvärlden samt om de skyldigheter, som människan i följd däraf har mot så väl de vilda som de tama djuren (förenämnda kgl. cirkulär).
5. Undervisningen i naturkunnighet och geografi kan med fördel så anordnas, att under viss del af läsåret eller terminen blott ettdera ämnet läses på den för båda anslagna undervisningstiden.

Teckning.

Lärokurs.

Teckning på fri hand efter planscher och föremål. Linearritning af enkla geometriska figurer och geometriska bilder af föremål.

Lärogång.

1. **I fast folkskola** Litt. A och B:

i första årsklassen: teckning efter företeckning eller förläggstaflor, omfattande enkla föremål, schematiskt framställda, samt några enkla ytmönster;

i andra årsklassen: fortsättning af föregående öfningar med öfvergång till teckning efter vägg- eller förläggstaflor;

i tredje årsklassen: fortsättning af föregående öfningar;

i fjärde årsklassen: teckning efter väggtaflor eller planrelieffgipser, där tillgång å sådana finnes, omväxlande med teckning af enkla föremål efter naturen; eller:

i tredje årsklassen: linearritning af enklare geometriska figurer, i första rummet sådana, som behandlas vid den geometriska undervisningen och enklare slöjdmodeller.

i fjärde årsklassen: linearritning, omfattande geometriska bilder af enklare, i synnerhet rätliniga föremål, t. ex. möbler, slöjdmodeller, husgerådssaker, byggnader, med angifven skala efter förläggstaflor eller verkliga föremål.

2. **I fast folkskola** Litt. B², C (med läsning på skilda tider af året) och F samt **i flyttande folkskola** Litt. G:

i nedre afdelningen: teckning, omfattande enkla föremål, schematiskt framställda, samt några enkla ytmönster;

i öfre afdelningen: teckning efter vägg- eller förläggstaflor, hvarvid enkla figurer och afbildningar af föremål utväljas, eller linearritning af några enklare geometriska figurer och geometriska bilder af några enklare föremål.

3. **I fast folkskola** Litt. C (med läsning hvarannan dag):

i öfre afdelningen: teckning af rätliniga och krokliniga figurer eller linearritning af enklare geometriska figurer och geometriska bilder af några enklare föremål.

4. **I fast folkskola** Litt. D:

i första årsklassen: teckning, omfattande enkla föremål, schematiskt framställda;

Anm. I fast småskola med tre årsklasser (litt. d) genomgås denna kurs i den tredje årsklassen.

i andra årsklassen: teckning, omfattande enkla föremål, schematiskt framställda, samt några enkla ytmönster;

i tredje och fjärde årsklasserna: teckning efter vägg- eller förläggstaflor, hvarvid enkla figurer och afbildningar af föremål utväljas, eller linearritning af enklare geometriska figurer med anslutning till den geometriska undervisningen och af geometriska bilder af enklare, i synnerhet rätliniga föremål.

5. **I fast folkskola** Litt. E:

i nedre afdelningen: teckning, omfattande enkla föremål, schematiskt framställda, samt några enkla ytmönster;

i öfre afdelningen: teckning efter vägg- eller förläggstaflor, hvarvid enkla figurer och afbildningar af föremål utväljas, eller linearritning af enklare geometriska figurer med anslutning till den geometriska undervisningen och af geometriska bilder af enklare, i synnerhet rätliniga föremål.

6. **I fast mindre folkskola** Litt. H och **i flyttande mindre folkskola** Litt. I.

i nedre afdelningen: teckning af rätliniga figurer;

i öfre afdelningen: teckning af rätliniga och krokliniga figurer.

Sång.

Lärokurs.

Melodier till psalmer och till andra sånger af lämpligt innehåll, förberedda genom enkla tonträffnings- och taktöfningar, tjänliga till gehörets och röstens utbildning, äfvensom svenska mässan.

Lärogång.

I första och andra årsklasserna: psalm- och sångmelodier jämte därtill sig anslutande tonträffnings- och taktöfningar dels efter gehör och dels med ledning af notskrift eller annan beteckning;

i tredje och fjärde årsklasserna: fortsatt inlärande af melodier jämte tillhörande tonträffnings- och taktöfningar såsom ofvan; svenska mässan.

Anm. 1. I mera gynnsamt ordnade skolor kan i samband med öfningarna meddelas kännedom om det allmännaste rörande tonarter, taktdelar och rytm m. m. I de mindre gynnsamt ordnade må undervisningen kunna inskränkas till sång efter gehör af lättare psalmer och sånger jämte meddelande af någon kännedom om sättet för toners beteckning.

Anm. 2. Öfningar i koral- och liturgisk sång böra hvarje vecka förekomma.

Metodiska anvisningar.

1. Vid sångöfningarna böra barnen noga tillhållas att iakttaga en riktig ställning, i synnerhet i fråga om hufvud, hals och bröst.
2. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt tydligt uttal af orden.
3. Barnen böra öfvas att sjunga dels alla tillsamman, dels i smärre grupper, dels hvart barn för sig.

4. Textorden böra väl inläras, innan de sjungas till melodien.
5. När barnen väl öfvats att sjunga enstämmigt, må de undantagsvis kunna få utföra några tvåstämmiga sånger.
6. Äfven under lärotimmar, som icke äro afsedda för sångundervisning, böra barnen stundom få sjunga en eller annan för tillfället lämplig sång.

Gymnastik.

Fristående gymnastik, marsch- och språngöfningar samt, där omständigheterna sådant medgifva, enkel redskapsgymnastik.

Vid de gymnastiska öfningarna följas den ordning och de dagöfningar, som angifvas i den å kgl. ecklesiastikdepartementets förteckning på undervisningsmateriell för folkskolorna upptagna handboken.

Metodiska anvisningar.

1. När väderleken det tillåter, må, där ingen särskild gymnastiksal finnes, öfningarna företagas i fria luften helst i ett golfbelagdt, åt tvenne sidor inklädt skjul, försedt med bom, ribbstol och, om möjligt, slingerstege. Om gymnastiköfningarna förekomma i skolsalen, bör verksam vädring ske så väl före som efter öfningarna och under desamma tillträde lämnas för den yttre luften, hvarjämte rörelserna böra företagas på sådant sätt, att damm så litet som möjligt upprörres.
2. Vid lämplig väderlek böra stundom under lärarens ledning fria lekar anordnas.

Trädgårdsskötsel och trädplantering.

Handledning vid odlingen af de vanligaste blomsterarterna och matnyttiga växterna; uppdragande af buskar och trädplantor; fruktträds förädling genom ympning och

okulering samt anvisning om hushållsträdgårdens anordning och skötsel.

Metodiska anvisningar.

1. Odling af kökträdgårdens ettåriga växter bör anordnas i treårig cirkulation: 1:a året odling af bladköksväxter (4:e årsklassen), 2:a året af rotköksväxter (3:e årskl.), 3:e året af frököksväxter (2:a årskl.).
2. Den från lärarens jordland afskilda skolträdgården, hvilken bör omfatta, om möjligt, minst 1,000 kv.-meter, indelas i särskilda afdelningar, nämligen en för köksväxter, en för trädskola samt en för fruktträd och bärbuskar äfvensom andra träd, buskar och örter, som äro af särskild betydelse för undervisningen i växtlära. Växterna i skolträdgården böra vara försedda med tillkännagifvanden om deras namn.
3. Arbetena i skolträdgården, såsom gräfning, såning, sättning, vattning, rensning, böra under lärarens ledning utföras af barnen själfva i mån af deras kroppskrafter. De under sommaren behöfliga arbetena böra icke försummas.
4. Anvisningar böra lämnas angående för trädgården nyttiga och skadliga djur.

Slöjd.

Träslöjd och andra för gossar lämpliga slöjdarter.

Vid undervisningen i slöjd, som icke afser inlärandet af något visst yrke, böra gossarne lära att begagna de vanligast förekommande verktygen, särdeles snickareverktyg, hvarvid förfärdigandet af sådana föremål, hvilka äro för allmogen behöfliga och användbara, bör i främsta rummet afses.

Föremål för undervisningen i slöjd för flickor bör förnämligast vara stickning, linnesömnad, stoppning och lappning. Där omständigheterna sådant medgifva, kan den ock lämpligen omfatta klädsömnad, spånad, väfnad och flätningsarbeten.

Metodiska anvisningar.

1. För slöjdarbetenas framställande bör ritning så mycket som möjligt användas som hjälpmedel.
2. Lärjungarna böra tillhållas att under arbetet intaga riktig kroppsställning.

Huslig ekonomi (för flickor).

I. Matlagning och bakning, afseende att med iakttagande af nödig sparsamhet, renlighet och klok uträkning tillreda en på samma gång närande, hälsosam och välsmakande hvardagskost för ett allmoge- eller arbetarehem.

II. Öfningar i skötseln af spiseln, dess eldning och rengöring, vård och renhållning af kökskärl, diskning, skurning och städning.

III. Praktisk hushållslära i korthet med anvisningar om de särskilda födoämnenas tillvaratagande, lämplighet och betydelse för hushållningen.

IV. FOLKSKOLANS HÖGRE AFDELNING.

Allmänna förutsättningar.

1. Lärokurserna för den högre afdelningen äro angifna i största allmänhet, under förutsättning att de må närmare bestämmas olika för olika orter och förhållanden.
2. Med afseende på omfånget hafva kurserna närmast beräknats för en högre afdelning med två årsklasser. Där blott *en* årsklass förekommer, måste ett urval, och där *tre* årsklasser förekomma, en utvidgning göras.
3. Då två årsklasser undervisas samtidigt af samme lärare, bör i de läroämnen, där sådant lämpar sig, kursväxling anordnas.

Kristendomskunskap.

I. *Bibelläsning och bibelkunskap:* läsning af delar ur gamla och nya testamentet, valda med hänsyn till vinnande af kännedom om frälsningshistorien i dess utveckling och sammanhang. Vid morgonandakten läses något eller några af de apostoliska brefven eller delar däraf, valda med särskild hänsyn till tillämpning på det kristliga lifvet.

II. *Katekes:* läran om sakramenten fullständigare behandlad; repetition af Luthers lilla katekes med hufvudsakligt afseende på det kristliga lifvet.

III. Öfversikt af kyrkoåret samt kort framställning af den svenska kyrkans gudstjänstordning.

IV. *Kyrkohistoria:* lifsbilder ur kristna kyrkans historia i synnerhet under de första århundradena och reformationstiden.

V. Läsning af valda psalmer i främsta rummet bland de för folkskolan angifna och de vid gudstjänsten allmännast använda.

Modersmålet.

I. *Läsning:* valda stycken i bunden och obunden form ur svenska litteraturen med korta meddelanden om mera framstående författare.

II. Öfningar i muntlig framställning, anslutande sig till lättare stycken af den genomgångna kursen i de särskilda läroämnena.

III. *Språklära:* öfningar för ett säkrare och fullständigare inlärande af form- och satslära.

IV. *Uppsatsskrifning:* uppsatser i berättande och beskrifvande form, företrädesvis med ämnen hämtade ur den genomgångna lärokursen; bref; öfningar i uppsättande af vanligast förekommande affärsskrifvelser. Vid alla dessa öfningar afses äfven bibringande af ytterligare säkerhet i rättskrifning.

Matematik med bokföring.

I. Allmänna bråk, fullständigare behandlade; blandade räkneöfningar, såsom ränteräkning, proportionsräkning o. s. v.

II. Ekvationer, företrädesvis numeriska, af första graden med en obekant jämte öfnings- och tillämpningsexempel.

III. Uppritning, beskrifning, mätning och beräkning af ytor och solida figurer; geometriska konstruktioner.

IV. Lättare fältmätningsöfningar.

V. Geometriska satser med bevis, företrädesvis sådana, som äro af praktisk betydelse.

VI. Bokföring i kortfattad och enkel framställning.

Naturkunnighet och hälsolära.

I. De viktigaste delarna af läran om de fysiska och kemiska företeelserna.[1])

II. Valda delar ur djurens och växternas biologi.

III. Hälsolära i samband med förnyad och mera omfattande framställning af människokroppens byggnad och förrättningar.

IV. Läran om jordytan och dess förändringar samt det allmännaste af läran om världsbyggnaden.

Historia med statskunskap.

I. Tidsskildringar, lämpade för meddelande af det viktigaste af allmänna historien, särskildt nyare tidens, med anslutning, där innehållet så föranleder, till motsvarande delar af Sveriges historia.

II. Grunddragen af svenska statsförfattningen och dess historiska utveckling i samband med Sveriges historia företrädesvis under de senare århundradena; det viktigaste rörande stats- och kommunalförvaltningen.

Geografi.

Sveriges och de förnämsta andra kulturländernas geografi med särskild hänsyn till naturförhållanden samt det viktigaste rörande näringar, samfärdsel, kultur och statsskick.

Teckning.

För gossar: linearritning och frihandsteckning.
För flickor: frihandsteckning och mönsterritning.

[1]) Se sidan 73!

Sång.

Fortsatta sångöfningar med användande af sånger af fosterländskt och annat lämpligt innehåll; psalmsång samt fullständigare inöfvande af svenska mässan.

Gymnastik.

För åldern passande gymnastiköfningar och fria lekar samt för gossar, där förhållandena sådant medgifva, lämpliga militär- och skjutöfningar;

Slöjd.

Fortsättande och fullständigande af de öfningar, som förekommit i folkskolan.

Huslig ekonomi (för flickor).

Om undervisning i huslig ekonomi är anordnad endast för den högre afdelningen, gäller för densamma den lärokurs, som förut angifvits för folkskolan.

Har sådan undervisning förekommit redan i folkskolan, bör densamma i högre afdelningen omfatta fortsatta öfningar enligt samma grunder.

Lärotimmarnas fördelning i folkskolans högre afdelning.

	Gossar.	Flickor.
Kristendomskunskap	3	3
Modersmålet	6	5[1])
Matematik med bokföring	6	4[2])
Naturkunnighet med hälsolära	4	3[3])
Historia med statskunskap och geografi	4	4
Teckning	2	2
Sång	1½	1½
Gymnastik	1½	1½
Slöjd	4	4
Huslig ekonomi	—	4[4])
Summa	32	32

[1]) Med inskränkning af kursen i språklära och affärsskrifvelser.
[2]) Med inskränkning af kursen i geometri.
[3]) Med inskränkning af kursen i fysik samt i läran om jorden och världsbyggnaden.
[4]) Härutöfver behöflig tid för huslig ekonomi förlägges utom de egentliga skoltimmarna.

Anm. Där undervisning i huslig ekonomi ej förekommer, förutsättes, att flickorna hafva motsvarande ledighet för deltagande i husliga göromål i hemmet.

V. FORTSÄTTNINGSSKOLAN.

Allmänna förutsättningar.

1. Med afseende på förhållandet mellan fortsättningsskolans och folkskolans lärotider hänvisas till mom. 2 under allmänna förutsättningar för folkskolan (sid. 16).
2. Där endast en årsklass förekommer, bör en begränsning, och, där två årsklasser finnas, en utvidgning af lärokurserna ske.
3. Då två årsklasser undervisas samtidigt af samme lärare, bör i de läroämnen, där sådant lämpar sig, kursväxling för de olika åren anordnas.

Kristendomskunskap.

Läsning i sammanhängande följd af någon hel bibelbok eller afdelning samt af Luthers lilla katekes till sammanfattning af den förut genomgångna kursen i kristendomskunskap; en något fullständigare behandling af läran om sakramenten.

Modersmålet.

Skriföfningar: uppsatsskrifning, äfven afseende väl- och rättskrifning, hufvudsakligen i form af bref; affattande af vanligast förekommande affärsskrifvelser.

Läsöfningar; läsning af lämpliga historiska, geografiska och naturhistoriska skildringar och poetiska stycken, hvarvid afseende fästes vid så väl välläsning som ock redogörelse för innehållet med hufvudsaklig vikt vid en mera sammanhängande framställning däraf.

Räkning.

Öfningar, hvilka med anknytning till den kurs, som förut blifvit meddelad i den folkskola, vid hvilken fortsättningsskolan är ordnad, hafva till ändamål dels att ytterligare inskärpa och fullständiga det, som i folkskolan genomgåtts, dels att på blandade praktiska uppgifter tillämpa de fyra räknesätten i hela tal och bråk. Hufvudräkning tillämpad på praktiska uppgifter.

Enkel bokföring.

Geometri.

I. *I de fortsättningsskolor, hvilkas lärjungar i folkskolan genomgått en fullständigare lärokurs i geometri:*

uppritning, beskrifning och mätning af månghörningar och ellipser; beskrifning och mätning dels af sådana solida figurer, som hafva nämnda ytor till bas och mot grundytorna vinkelräta sidor, dels ock af sådana solida figurer, hvilka utgöra en tredjedel af de förut i folkskolans och fortsättningsskolans lärokurs upptagna.

II. *I öfriga fortsättningsskolor:*

uppritning, beskrifning och mätning af linjer, parallellogrammer och tresidingar; beskrifning och mätning af sådana solida figurer, som hafva nämnda ytor till bas och mot grundytorna vinkelräta sidor, samt uppritning och beskrifning af vinklar och cirklar.

Teckning.

Öfningar utöfver folkskolans lärokurs i mån af lärjungarnas föregående ståndpunkt med anslutning till den geometriska undervisningen och till undervisningen i slöjd.

I de fortsättningsskolor, där undervisning meddelas äfven i fäderneslandets historia och i naturkunnighet, må

den historiska undervisningen

företrädesvis ansluta sig till läsning ur någon lämplig läsebok samt

undervisningen i naturkunnighet

omfatta företrädesvis de delar af naturläran, som hafva betydelse för hvarje orts viktigaste näringar, eller hälsolära.

Lärotimmarnas fördelning i fortsättningsskolan:

	I skolor	
	utan historia och naturkunnighet.	med historia och naturkunnighet.
Kristendomskunskap	6	5
Modersmålet	12	10
Räkning	4	3
Geometri	4	3
Teckning	4	4
Historia	—	2
Naturkunnighet	—	3
Summa	30	30

VI. ERSÄTTNINGSSKOLAN.[1]

Med afseende på undervisningen i denna skola hänvisas till folkskolestadgans § 5 mom. 4 samt § 12 mom. 5.

[1]) Ersättningsskolan kan anordnas på samma sätt som fortsättningsskolan, dock med iakttagande deraf, att undervisningen i ersättningskolan ej får inkräkta på den för folkskolan bestämda undervisningstid af åtta månader om året. Ersättningsskola kan ock anordnas så, att barnen någon dag i veckan undervisas samtidigt med barnen i folkskolan.

Motiv.

Skolreform.

Vid utarbetandet af den nu utgifna normalplanen för undervisningen i folkskolor och småskolor har man med anledning af vunnen erfarenhet och statistikens vittnesbörd samt med stöd af folkskolestadgans föreskrifter ansett tiden vara inne att ur normalplanen utesluta de skolformer, som visat sig vara minst ändamålsenliga och hvilkas förekomst mer och mer aftagit. Sålunda har man borttagit på tre stationer flyttande småskolor, mindre folkskolor och folkskolor, samt de former af folkskolor och mindre folkskolor, där sex årsklasser samtidigt undervisas af samma lärare eller lärarinna. De på tre stationer flyttande folkskolornas antal hade 1898 gått ned under åttio, och mindre folkskolor samt småskolor af samma slag synas icke tillsamman uppgå till mer än 250, hvadan denna olämpliga skolform tydligen är i starkt aftagande. Hvad folkskolor och mindre folkskolor med sex samtidigt undervisade klasser beträffar, så är förekomsten af dessa pedagogiskt olämpliga skolformer stadd i ständigt fortgående minskning, hvarjämte folkskolestadgan i § 14 mom. 3 gifver vid handen, att, där särskild småskola ej kunnat enligt samma stadgas § 2 mom. 1 inrättas, nybörjarne böra helst erhålla undervisning på särskilda lärotider. De sistnämnda skolformerna voro, då 1889 års normalplan utarbetades, — och äro måhända ännu under särskilda lokala och ekonomiska förhållanden — nödvändiga. Därför upptogos i nämnda normalplan väl behöfliga anvisningar för uppgörande af någorlunda lämpliga undervisningsplaner för sagda skolor, men, då endast jämförelsevis få nya skolor af sådana slag numera torde komma att inrättas, torde

särskilda undervisningsplaner för ifrågavarande skolor ej vara behöfliga. De nu befintliga kunna nämligen, så länge de ännu bestå, röra sig i de former, de redan erhållit, och de nya, som möjligen komma att inrättas, kunna ju med ledning af de i normalplanen upptagna lärokurserna och läsordningarna inrätta sig på det sätt, som bäst lämpar sig för de säregna förhållanden, hvarunder de arbeta. För öfrigt kunna ju anordningarna i 1889 års normalplan tjäna som vägledning vid deras anordning. För småskolor med mindre undervisningstid än åtta månader om året för hvarje barn, har lärokursen ansetts kräfva en tid af tre år, såvida icke barnantalet skulle vara mycket ringa. Den tredje småskoleklassens undervisning i lärokurser, som äro afsedda för första årsklassen i folkskolan, har bibehållits såsom en undantagsform, hvilken har ganska stor användning på sådana orter, där flera småskolor med ringa barnantal äro underlag åt en för ett vidsträcktare område gemensam folkskola med stort barnantal. På grund häraf har äfven den form af fast folkskola bibehållits, i hvilken blott andra, tredje och fjärde årsklasserna undervisas gemensamt, men på samma gång har anvisning lämnats att, där förhållandena påkalla en sådan anordning, att folkskolans första årsklass vid undervisningen skiljes från öfriga folkskoleklasser, hellre anställa för den första årsklassens undervisning en särskild lärare eller lärarinna än att uppdraga åt lärarinnan i småskolan att undervisa barnen uti ifrågavarande klass samtidigt med småskolans barn.

I en del af landet har den fasta folkskolan på landsbygden antagit sådan form, att samtliga barnen besöka skolan blott en del af läsåret, hvaremot endast en del af barnen, företrädesvis de yngre, besöka skolan alla åtta läsmånaderna. För denna anordning har någon särskild skolform icke ansetts vara behöflig, utan man har menat, att den kan tillgodogöra sig de anvisningar, som lämnats för fast folkskola Litt. D och E, under förutsättning att de under läsåret genomgångna lärokurserna repeteras under de två månader, då somliga barn äro befriade från regelbundet deltagande i undervisningen men i stället bevista repetitionsförhör en dag i veckan. Af de

mindre folkskolorna hafva blott två former bibehållits, en fast och en flyttande, den förra med folkskoleafdelningen och småskoleafdelningen undervisade på skilda tider och den senare med särskild lärarinna för såväl folkskolesom småskoleafdelningen. Fasta mindre folkskolor med två lärarekrafter finnas till ett antal af knappt tjugo i hela riket, och vid dessa undantagsfall torde de anvisningar kunna tillämpas, som äro lämnade för folkskolor Litt. D och E, med den inskränkning, som folkskolestadgans § 13 mom. 2 tillåter.

I enlighet med folkskolestadgans § 5 mom. 1 och 4 hafva i normalplanen äfven upptagits folkskolans högre afdelning och ersättningsskolan.

Allmänna förutsättningar.

Då det sätt, hvarpå en skola är ordnad i afseende på barnens ålder och intagningstid, lärotiden och dess fördelning m. m., utöfvar stort inflytande på undervisningsarbetet, har i de afdelningar, som benämnas »*Allmänna förutsättningar*», sammanfattats det viktigaste af hvad som i detta afseende synts utgöra villkor för undervisningsplanens ändamålsenliga genomförande.

Undervisningsplan.

I afseende på frågan om undervisningsplanens omfattning, eller de moment, hvilka borde uti densamma ingå och blifva föremål för särskild behandling, har någon ändring i den formella uppställningen icke ansetts böra vidtagas: de förut använda öfverskrifterna, *lärokurs*, *lärogång* och *metodiska anvisningar*, hafva desto hellre blifvit bibehållna, som de för redig öfversikt torde befinnas fullt tillfredsställande. Under rubriken *lärokurs* har upptagits det mått af de särskilda läroämnena, som inom de olika slagen af skolor ansetts böra under barnens skoltid inhämtas; under rubriken *lärogång* åter har införts fördelningen af skolans lärokurs i hvarje ämne på de särskilda årsklasserna, och under rubriken *metodiska anvisningar* hafva gifvits några korta erinringar rörande behandlingen af särskilda läroämnen och hvad för öfrigt vid undervisningen borde iakttagas.

Läsordningar.

Slutligen bilägges *läsordningar*, eller tabeller, utvisande de särskilda läroämnenas fördelning på veckans lärotimmar.

Angående läroplanens omfattning i de särskilda läroanstalterna torde följande böra meddelas:

I småskolan.

Lärokurs. Enär den förberedande undervisning, som tillhör småskolan, måste till angifvet lämpligt mått meddelas, innan någon högre kunskap och färdighet därpå kan grundas, kan någon större olikhet i lärokurser mellan de särskilda slagen af småskolor svårligen medgifvas. Om någon småskola, i följd af bristfällig organisation eller annan omständighet, icke skulle medhinna den bestämda kursen, bör anledningen därtill undanröjas icke genom minskning af kursen, hvilken ju i alla fall måste inhämtas vare sig i den ena eller den andra skolan, utan hellre genom förlängning af lärotiden eller på annat lämpligt sätt.

Kristendomskunskap. Lärokursen i *kristendomskunskap* har till hufvudsakligt syfte att införa barnen i bibelordet genom ett urval af bibliska berättelser ur så väl gamla som nya testamentet, ägnade att på ett för barnens ståndpunkt lämpligt sätt meddela kännedom om hufvudpunkterna i den heliga historiens utvecklingsgång.

Enligt 1889 års normalplan borde textorden i Luthers lilla katekes inläras i småskolan; men, då den historiska framställningen af kristendomskunskapen bäst lämpar sig för småskolans barn, har man ansett sig böra inskränka lärokursen i katekes i småskolan till textorden i första, andra och tredje hufvudstyckena i Luthers lilla katekes.

Vid valet af psalmverser har hänsyn tagits så väl till innehållets enkelhet och särskilda betydelse för mindre barn som till melodiernas lämplighet för barnens sång.

Modersmålet. Beträffande undervisningen i *modersmålet* har afsetts, att barnen i småskolan må kunna vinna den öfning ej allenast i läsning, med riktig uppfattning af och redogörelse för innehållet af det lästa, utan ock i skrifning och rättstafning, som de böra äga före inträdet i folkskolan. Vid lärokursens och lärogångens uppställning hafva sådana uttryck begagnats, att undervisningen icke ovillkorligen skulle behöfva bindas vid den ena eller den

andra metoden, men såsom oafvisligen nödigt har man velat framhålla, att läsning och skrifning måtte allt ifrån undervisningens början på ett väl ordnadt sätt ställas i förbindelse med hvarandra.

Räkning. I *räkning* är kursen likaledes inskränkt till meddelande af den insikt och den färdighet att uppfatta de grundläggande talförhållandena samt att lösa de uppgifter inom ett mindre talområde, som måste anses erforderliga såsom förberedelse för folkskolans räkneöfningar, och som enligt vunnen erfarenhet utan svårighet kunna under de första skoåren bibringas barnen. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt den lämnade metodiska anvisningen rörande skillnaden emellan det slag af muntlig räkning, som bör steg för steg föregå och förbereda den skriftliga räkningen, och den öfning i hufvudräkning, som afser tillämpning af det förut inlärda.

Åskådningsöfningar. Angående åskådningsöfningarna hafva några förändringar vidtagits, åsyftande att framhålla önskvärdheten däraf, att denna undervisning, i den mån sådant är möjligt, stöder sig på iakttagande af verkliga föremål i deras naturliga förekomst och omgifningar.

Öfningsämnen. Angående de i småskolan förekommande öfningsämnena har förändring endast i några få afseenden ansetts erforderlig.

I folkskolan.

Lärokurs. Under det att en hufvudsakligen lika och gemensam lärokurs kunde och borde uppställas för olika slag af småskolor, äger ett annat förhållande rum inom folkskolans område. Med afseende på olikheten emellan sådana skolor, som hafva flera lärarekrafter, längre undervisningstid och för öfrigt en fördelaktigare ställning, och sådana, som måste arbeta under mer eller mindre ogynnsamma förhållanden, gör sig här behofvet af flera undervisningsplaner gällande. Inskränkningar i lärokurser måste, där så ske kan, vidtagas, och anordningar jämväl i andra hänseenden träffas för att möjliggöra en någorlunda nöjaktig undervisning äfven där, hvarest de missgynnande omständigheterna försvåra skolans arbete.

För att i möjligaste måtto se de olika skolformernas behof till godo hafva följande åtgärder blifvit vidtagna:

a) uppställning, där ämnets natur sådant medgifvit, af större eller mindre, bestämdt utmärkta lärokurser för de särskilda slagen af skolor;

b) anvisning antingen till en mera kortfattad behandling af lärokursen eller till urval af vissa delar af densamma, då den icke kunnat i sin helhet fullständigt genomgås;

c) en sådan begränsning af undervisningen, att större utrymme vinnes för de viktigaste läroämnena i de skolor, i hvilka jämlikt folkskolestadgans § 13 mom. 2 någon inskränkning i läroämnen och lärokurser får medgifvas.

Kristendomskunskap. I fördelningen af kursen för kristendomskunskapen har den förändring vidtagits, att katekeskursen förminskats för första och andra årsklasserna, så att den utgör endast första hufvudstycket och första artikeln, under det att andra artikeln, hvilken enligt 1889 års normalplan förekom i andra årsklassen och i skolformer med kursväxling redan i första, aldrig förekommer förrän i tredje årsklassen, hvarigenom behandlingen af andra och tredje artiklarna kommer att förläggas till ett med afseende på barnens åldersutveckling lämpligare stadium. Då katekeskursen genom denna anordning skulle blifva något förkad för tredje och fjärde årsklasserna, har man sökt en begränsning af densamma genom att angifva, att af sakramentsläran, som ej får uteslutas ur den egentliga folkskolan, blott det hufvudsakliga genomgås (se sidan 24 mom 6!), hvaremot den fullständigare behandlingen af sakramentsläran blifvit förlagd till folkskolans högre afdelning och fortsättningsskolan. I sammanhang med förändringen af katekeskursen står en förskjutning af kursen i biblisk historia till de tidigare åldersstadierna, hvarigenom man, så vidt det utan olägenhet kunnat ske, velat åstadkomma en förberedelse för katekesundervisningen genom barnens införande i bibelordet.

Modersmålet. I den för *modersmålet* uppställda lärokursen har man sökt fästa tillbörlig vikt vid de särskilda öfningarna i

modersmålets läsning och dess användande i tal och skrift. Så väl vid uppställande af lärogången som vid affattande af de metodiska anvisningarna har man sökt sätta den formella undervisningen i läsning och skrifning i närmaste samband med sakundervisningen och låta den senare tjäna till underlag för den förra samt den förra tjäna till den senares befästande och klargörande.

Någon bekantskap med det allmännaste af *språkläran* är nödvändig så väl för en redig uppfattning af läsestyckenas innehåll som för en säker rättskrifning och interpunktion; denna undervisning är ock väl ägnad att främja barnens förståndsutveckling samt erbjuder passande ämnen för tysta öfningar. Men i folkskolan bör språkläran icke drifvas såsom ett särskildt ämne, utan vid undervisningen däri bör man utgå från det talade och skrifna språket och således bibringa nödig insikt däri i samband med läs- och skriföfningar. Under förutsättning att lärokursen i språklära inskränkes till det oundgängligaste, kan undervisningen däri taga sin början samtidigt med förberedande uppsatsöfningar, hvilka ansetts kunna med fördel företagas redan i första och andra årsklasserna.

Välskrifning. Anvisningarna för *välskrifningen* afse att begränsa öfningarna inom de så väl för undervisningen som för kommande användning lämpligaste stilsorterna.

Räkning. Beträffande undervisningen i *räkning* har man vid kursens och lärogångens bestämmande sökt så väl för skolan i sin helhet som för de särskilda årsklasserna bestämma de gränser, inom hvilka denna undervisning enligt vunnen erfarenhet bör hållas, men hvilka den ofta visat benägenhet att öfverskrida. Barnen böra nämligen icke tröttas med alltför stora tal och alltför länge sysselsättas med ett enda räknesätt. Undervisningen skall i första rummet åsyfta att öfva barnens förmåga att behandla praktiska uppgifter, hvilkas lösning kräfver klar uppfattning och eftertanke; och öfningarna att bibringa dem nödig räknefärdighet få icke nedsjunka till ett blott mekaniskt sysslande med uträkning af vissa tal efter gifven regel och uppställning. Med anslutning till den i småskolan lagda grunden bör hvarje årsklass öfvas i alla fyra räknesätten med skärp-

ning af uppgifterna i mån af barnens framsteg. Härigenom blir det möjligt att bibringa äfven de barn, hvilka af en eller annan anledning icke kunna genomgå hela folkskolekursen, en sammanhängande, någorlunda nöjaktig insikt och färdighet. Med anledning af bestämmelsen i folkskolestadgans § 48 mom. 1, c) har decimalbråk tillagts i den mindre folkskolans lärokurs.

Geometri. Då *geometrien* i folkskolan bör begränsas till det allmännaste och enklaste samt för praktiska uppgifter viktigaste, har lärogången uppställts så, att undervisningen må kunna meddelas på ett efter barnens fattningsgäfva lämpadt, enkelt och åskådligt sätt.

Geografi. I *geografi* har man sökt åstadkomma större åskådlighet vid den första undervisningen samt större fyllighet vid behandlingen af ämnets viktigaste delar och därför i inledningskursen lagt större vikt vid öfningarna att uppfatta och förstå kartan samt i den öfriga kursen satt fäderneslandets geografi i första rummet, med inskränkning af kursen beträffande öfriga länder inom Europa och ännu mer beträffande främmande världsdelar.

Historia. I samma syfte har man i *historia* inskränkt den mera sammanhängande framställningen till nyare tidens historia och ansett kännedom om forntidens och medeltidens mera enkla förhållanden kunna på ett för barnasinnet tilltalande sätt meddelas under form af valda berättelser och tidsskildringar.

Naturkunnighet. Likaledes har man i *naturkunnighet* inskränkt antalet af de i 1889 års normalplan uppräknade djur- och växtformerna samt upptagit endast de mest typiska och för människan mest betydelsefulla. Någon särskild inledningskurs till läran om den oorganiska naturen har ej ansetts vara behöflig, i synnerhet som den i de flesta skolor utom de större städerna ganska sällan efterföljts af någon utförligare, och i stället hafva vissa delar angifvits såsom särskildt lämpliga för undervisningen i folkskolan samt ett urval af dessa utmärkts till ledning för de mindre gynnsamt lottade skolorna.

Teckning. I afseende på undervisningen i *teckning* har ansetts nödigt att meddela bestämdare föreskrifter angående kurs-

fördelningen i olika slags skolor i syfte dels att förenkla de förberedande öfningarna, dels att bringa undervisningsplanen i öfverensstämmelse med förbättrade metoder, dels att lämna utrymme åt linearritning med tillämpning på praktiska uppgifter. Uti de minst gynnsamt ordnade skolorna kan detta läroämne svarligen med någon framgång öfvas, hvarföre ock med afseende på detsamma skolstadgans § 13 mom. 2 lärer i vissa fall få tillämpas.

Sång. För *sångundervisningen* har jämte lärokurs och lärogång meddelats en enkel antydning om de öfningar, som förnämligast böra företagas, oberoende af det ena eller det andra sättet att beteckna tonerna. Då hufvudföremålet för denna undervisning med hänsyn till den korta tid, som därät kan ägnas, måste vara att under uppöfning af barnens gehör och röst inlära ett antal lämpliga melodier, kunna tonträffnings- och taktöfningar icke få intaga någon mera självständig ställning, utan böra de hufvudsakligen tjäna endast såsom inledande förberedelse till verkliga tonstycken.

Gymnastik, trädgårdsskötsel, slöjd och huslig ekonomi. För *gymnastiköfningarna* äfvensom för barnens handledning i *trädgårdsskötsel*, *slöjd* och *huslig ekonomi*, hvilket ämne med anledning af folkskolestadgans bestämmelser här upptagits, har fördelning i kurser för särskilda årsklasser icke ansetts vara af behofvet påkallad. Erforderlig ledning i detta hänseende har lämnats genom den ordning, i hvilken läroämnets särskilda moment upptagits i lärokursen. Genom anvisningar har framhållits önskvärdheten af fria lekars anordnande i sammanhang med gymnastiken. För trädgårdsskötsel hafva några metodiska anvisningar ansetts behöfliga, på det att detta viktiga ämne mera än hittills må komma till sin rätt.

Tysta öfningar och kursväxling. Beträffande de tysta öfningarna och kursväxlingarna hafva samma grundsatser varit bestämmande som de, hvilka följts i 1889 års normalplan. De tysta öfningarna hafva stor betydelse såsom ett medel att öfva barnen till självständigt arbete.

Men då det skulle medföra stora svårigheter att anordna och öfvervaka tysta öfningar, som äro samtidiga för mer än två årsklasser, har mestadels ordnats så, att

två årsklasser skulle kunna erhålla samtidig, omedelbar undervisning, hvaraf läraren också har den fördelen, att icke behöfva göra sin undervisning alltför knapphändig och schematisk. Detta möjliggöres genom kursväxlingar, som anordnats i katekes, geografi, historia och naturkunnighet. I biblisk historia sammanhållas alla klasserna, och kursen begynner olika år på olika skeden. I geografi möjliggöres kursväxling i nedre afdelningen, därigenom att inledningskursen hvarje år genomgås. Kursväxling i nyare historien i öfre afdelningen är möjlig, därigenom att valda berättelser från den föregående tiden förut genomgås i nedre och delvis i den öfre afdelningen. I naturkunnighet åter kunna läroämnets olika grenar göras till föremål för kursväxling.

Ämnesväxling. Till förekommande af läroämnenas hopande på läsordningen kan också ämnesväxling mellan geografi och naturkunnighet under olika delar af läsåret anordnas, så att under den ena delen af läsåret blott det ena af de båda läroämnena och under den andra delen blott det andra ingår i undervisningen.

Särskilda lärokurser med hänsyn till folkskolestadgans § 48. I 1889 års normalplan fanns ett tillägg, som afsåg att lämna anvisning till nöjaktig undervisning åt sådana barn, hvilka i enlighet med folkskolestadgans § 48 kunna af skolrådet erhålla tillstånd att lämna skolan, innan de genomgått hela den för skolan bestämda lärokursen. Detta tillägg har borttagits, dels emedan detsamma företrädesvis tillämpats för åstadkommande af kortare årlig skoltid för sådana barn, hvilkas arbetskraft togs i anspråk redan *före* afgången från skolan, dels emedan den nya formuleringen af § 48 i 1897 års folkskolestadga icke gifver anledning till upprättande af en särskild undervisningskurs på grund af dess mom. 1.

Läsordningar. Hvad slutligen angår den fördelning af de särskilda läroämnena på veckans lärotimmar, som blifvit upptagen å de bifogade *läsordningarna*, har därvid hänsyn tagits dels till åtskillnaden mellan sådana skolor, där undervisning meddelas åt hvarje barn under åtta månader af

året eller under kortare tid, hvarvid för de förra timantalet i veckan beräknats till omkring tjuguåtta utom tiden för slöjd och de för morgonandakten beräknade tio minuter före första lärotimmen samt i vissa fall tiden för gymnastik, medan i de senare ett större antal timmar ansetts erforderligt; dels till nödvändigheten att i de skolor, där flera årsklasser samtidigt undervisas, anordna tysta öfningar samt ock till behofvet af utrymme för undervisningen i slöjd.

Läsningen har utan undantag förlagts till samtliga sex arbetsdagar i veckan, emedan läroämnena endast därigenom kunna lämpligen fördelas på de särskilda veckodagarna. Äfven där slöjdundervisning förekommer, är det, med hänsyn till önskvärd omväxling mellan densamma och öfriga läroämnen, bättre, att densamma förlägges till flera dagar i veckan, än att t. ex. lördagen i sin helhet däraf upptages, ja, äfven där slöjden af någon anledning måste förläggas till en dag i veckan, kunna likväl några lärotimmar föregå densamma. Då sålunda veckans alla arbetsdagar anlitas för undervisningen, har man tänkt sig, att läraren erhåller ledighet en veckodag i månaden, något, som äfven är behöfligt för skollokalens fullständigare rengöring.

För de å läsordningarna upptagna läroämnena har, oberäknadt tiden för morgonandakt, slöjd och i vissa fall gymnastik, en daglig lärotid af fem timmar ansetts tillräcklig, så mycket mer som en sjette lärotimme ansetts vara alltför tröttande för barnen och därför af mindre värde samt under den mörkare årstiden knappt kunna tillgodogöras. Endast i skolformer med förkortad årlig lästid för hvarje barn har en lästid af sex timmar för vissa dagar ansetts nödvändig för beredande af nödigt utrymme åt de på en förkortad årlig eller vecklig lärotid sammanträngda läroämnena.

I mån af ändrade bestämmelser angående de särskilda lärokurserna eller dessas olika fördelning å skolans olika stadier, har ock å läsordningarna förhållandet mellan de till särskilda ämnen anvisade lärotimmarna undergått erforderliga jämkningar.

Där i flyttande skola eller fast sädan med periodläsning rote- eller repetitionsförhör hållas någon dag i veckan, har förutsatts, att den läsande afdelningen då är ledig samt att detta förhör omfattar minst fyra timmar.

Då det i 1889 års normalplan befintliga tillägg, som omfattade särskilda lärokurser med hänsyn till folkskolestadgans § 48, bortfallit, hafva alla därtill lämpade läsordningar kunnat utgå. Äfven i öfrigt har läsordningarnas antal begränsats, i det att för flera skolformer med i hufvudsak lika lärokurser gemensamma läsordningar blifvit gifna och möjligen behöfliga anvisningar till mindre jämkningar blifvit i form af därtill fogade anmärkningar tillagda. Likaså hafva såsom allmänna anvisningar till läsordningarna upptagits flera vägledande anmärkningar beträffande tillämpningen af läsordningarna i allmänhet.

Enär slöjdundervisningen kan under olika delar af året vara ganska olika fördelad, hafva timmar för densamma ej å läsordningarna upptagits, men utrymme därför har dock vid deras uppgörande beräknats. Man har ock ansett, att denna undervisning, för hvilken åtnjutes särskild ersättning, bör vara förlagd utom de här upptagna lärotimmarna för att ej vålla ett eftersättande af undervisningen i folkskolans öfriga läroämnen. Undantag från denna grundsats har förutsatts endast i de i n:r 8, mom. a) och b) af allmänna anvisningar till läsordningarna (sid. 78) angifna fallen och detta blott gällande en viss del af lästiden. Lämpliga anvisningar till timfördelning för slöjden finnas ock i särskild författning angående detta ämne.

Det nya läroämnet huslig ekonomi har icke heller upptagits å läsordningarna, emedan undervisning däri måste å olika platser ordnas ganska olika efter de därvid gifna yttre betingelserna. Äfven denna undervisning bör väl till det hufvudsakliga vara förlagd å tid utom de här upptagna lärotimmarna, men med afseende på detta undervisningsämnes särskilda kraf, torde en likformig allmän ordning ej kunna för detsamma uppställas.

I folkskolans högre afdelning.

Enär folkskolans högre afdelning måste gestalta sig olika under olika förhållanden, hafva föremålen för undervisningen i densamma angifvits i ganska allmänna ordalag, under förutsättning att lärokurserna i hvarje särskildt reglemente närmare bestämmas efter de olika fordringar och uppgifter, som på olika orter kunna uppställas. Af sådana växlande förhållanden beror också årsklassernas antal, hvarför man ej kunnat angifva någon fördelning af kurserna på särskilda klasser utan lämnat de närmare bestämmelserna härom till deras omsorg, som hafva att uppgöra och granska reglementen för folkskolans högre afdelning.

Att utesluta alla anvisningar beträffande en ny, i folkskolestadgan upptagen afdelning af folkskolan, utgörande en öfverbyggnad på densamma, har däremot icke ansetts vara riktigt, i synnerhet som befintligheten af sådana anvisningar gifver ett mål och en sporre för sträfvandena att utveckla en orts folkskoleväsende.

För sådana ämnen, som utöfver de i folkskolestadgan angifna kunna förekomma i folkskolans högre afdelning såsom värderika för vissa orter och vissa förhållanden, t. ex. främmande språk, hafva icke några anvisningar lämnats, enär dessa ämnen i alla händelser icke äro obligatoriska.

I fortsättningsskolan.

I öfverensstämmelse med föreskrifterna i gällande folkskolestadga och i särskildt utfärdade nådiga kungörelser, hafva erforderliga anvisningar lämnats beträffande lärokurser så väl med som utan undervisning i historia och naturkunnighet, och har därvid med ledning af vunnen erfarenhet under den tid, denna skola varit i verksamhet, dess utveckling till två-årig förutsatts, hvarjämte bestämdare föreskrifter i flera hänseenden kunnat

meddelas. Någon allmänt lämplig fördelning af lärokurserna på årsklasser, där sådant ifrågakommer, eller på veckans särskilda lärotimmar kan icke lämpligen ske, då lärotiden i denna skola bör ordnas efter särskilda orters växlande förhållanden. Någon svårighet möter ej heller att efter sig företeende omständigheter härutinnan vidtaga de erforderliga, enkla anordningarna.

I timfördelningen har slöjden uteslutits, dels enär densamma ansetts böra förläggas utom de däri upptagna lärotimmarna för att ej inkräkta på den väl behöfliga tiden för de för fortsättningsskolan afsedda öfriga läroämnena, dels enär detta ämne ej förekommer bland de i folkskolestadgans § 12 mom. 4 för fortsättningsskolan angifna läroämnena.

BILAGOR

LÄSORDNING

Allmänna anvisningar.

1. Hvarje dags arbete börjar med bön, som i folkskolan beräknats begynna tio minuter före första lärotimmen.
2. Då så finnes behöfligt, må någon jämkning i timfördelningen mellan katekes och biblisk historia kunna ske under senare delen af läsåret för medhinnande af kursen i det ena eller andra af dessa ämnen.
3. Under den gemensamma benämningen *skrifning* hänföras samtliga skriftliga arbeten, som afse inöfvandet så väl af rättskrifning som af språklära, äfvensom uppsatsskrifning, där denna icke är särskildt angifven.
4. På läsordningarna är ingen särskild tid upptagen för språklära, emedan undervisning häri bör meddelas i sammanhang dels med läs-, dels med skriföfningar.
5. Gymnastiköfningarna inordnas i läsordningarna på ettdera af följande sätt:
   a) Hvarje dag användas af tredje lärotimmen tjugu minuter till gymnastik och fyrtio minuter till det å läsordningen upptagna läroämnet, i hvilket fall näst föregående rast tages från andra lärotimmen;
   b) Hvarannan dag användes af den för innanläsning eller räkning anslagna tredje lärotimmen en half timme till gymnastik, i hvilket fall en half timme efter den femte lärotimmen samma eller följande dag användes till läsning eller räkning;
   c) Hvarannan dag öfvas gymnastik en half timme antingen efter tredje eller efter femte lärotimmens slut.
6. Afvikelse från den fastställda läsordningen må för trädgårdsskötsel under lämpliga dagar höst och vår ske efter andra eller tredje lärotimmens slut.
7. Slöjdundervisningen, som kan fördelas olika under olika delar af året, har af detta skäl icke upptagits å läsordningarna, utan har beräknats, att densamma, med iakttagande af de bestämmelser, som finnas i folkskolestadgans § 15 mom. 2 samt i särskild kungörelse rörande slöjdundervisningen, förlägges till tider utom de å läsordningarna upptagna lärotim-

marna, vare sig med eller utan öfverflyttning af en eller annan af dessa lärotimmar till annan dag, eller ock med uppdelning af vissa lärotimmar för tvenne grupper af samma läsafdelning, af hvilka den ena undervisas i slöjd och den andra i det å läsordningen upptagna läroämnet.

8. a) Om i skolor Litt. A, B, D och E gymnastiken förlägges utöfver det å läsordningen upptagna timantalet och slöjdundervisningen omfattar sex timmar, bortfaller en half timmes läsning i veckan.

b) Om i skolor Litt. C med periodläsning, B^2, F, G, H och I gymnastiken förlägges utöfver det å läsordningen upptagna timantalet, så bortfalla de veckor, då rote- eller repetitionsförhör icke hållas, om slöjden omfattar fyra timmar i veckan, en half timmes läsning i veckan, men, om densamma omfattar sex timmar i veckan, dessutom två timmar på lördags eftermiddag.

c) I skolor Litt. C med hvarannandagsläsning och där slöjd i en och samma afdelning förekommer med fyra eller sex timmar (i senare fallet med vissa af slöjdtimmarna förlagda till annan dag än afdelningens läsdagar) har beträffande gymnastiken beräknats tillämpning endast af anvisningen i 5 mom. a) härofvan.

9. Med afseende på läsordningarna i öfrigt hänvisas till folkskolestadgan §§ 14 och 15.

Bil. 1. **Läsordning för fast småskola, Litt. a.**

Första årsklassen.

Läro-tim-mar.	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag
1sa timmen	Kristendomskunskap	Kristendomskunskap	Läsning och Skrifning	Kristendomskunskap	Kristendomskunskap	Läsning och Skrifning
2a timmen	2:a half-timmen: Räkning	Läsning och Skrifning	Räkning	Räkning	Läsning och Skrifning	Räkning
	1:a half-timmen: Läsning			Läsning		
	L	o d	i g	h	e t	
	S.					Åskådningsöfningar

Bil. 2. Läsordning för fast småskola, Litt. a.

Andra årsklassen.

Läro-timmar	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag
1:a timmen	Kristendoms-kunskap	Kristendoms-kunskap	Läsning	Kristendoms-kunskap	Kristendoms-kunskap	Läsning
2:a timmen	1:a halftimmen: Räkning 2:a halftimmen: Läsning	Läsning	Räkning	Räkning Läsning	Läsning	Räkning
	L	e d	i g	h	e t	Välskrifning
3:e timmen	1:a halftimmen: Åskådnings-öfningar 2:a halftimmen: Läsning	Räkning Sång	Välskrifning	Åskådnings-öfningar Läsning	Teckning	•
4:e timmen	1:a halftimmen: Skrifning 2:a halftimmen: Skrifning	Läsning	Åskådnings-öfningar Läsning	Skrifning	Räkning Sång	

Bil. 3. Läsordning för fast småskola, Litt. b.

Läro-timmar.	Måndag 1:a årsklassen	Måndag 2:a årsklassen	Tisdag 1:a årsklassen	Tisdag 2:a årsklassen	Onsdag 1:a årsklassen	Onsdag 2:a årsklassen	Torsdag 1:a årsklassen	Torsdag 2:a årsklassen	Fredag 1:a årsklassen	Fredag 2:a årsklassen	Lördag 1:a årsklassen	Lördag 2:a årsklassen
1:a timmen	K r i		s t e n		d o m s		k u n s		k a p		Läsning	Väl-skrifning
2:a timmen	* Räk	ning *	Skrifning	Läsning	Läsning	Skrifning	Räk *	* ning	Läsning	Skrifning	Väl-skrifning	Läsning
3:e timmen	1:a halftimmen: Sång 2:a halftimmen: L		Läsning e	Skrifning d	Skrifning i	Läsning g	Sång h	e	Skrifning t	Läsning	Räk *	* ning
	L		e	d	i		g		h	e	t	
4:e timmen	1:a halftimmen: Läs-ning 2:a halftimmen: Läs-ning	Skrifning	Räk Åskådningsöfningar	* ning	Räk * Räkning	* ning Läsning	Väl-skrifning	Läsning	* Räk Åskådningsöfningar	ning		
5:e timmen	Skrifning	Läsning	Välskrifning		Skrifning	Skrifning	Läsning'	Väl-skrifning	Läsning	Teckning eller Räkning		

Normalplan.

* = Tyst öfning.

Obs. Metodiska anvisningar för modersmålet mom. 1.

Bil. 4. **Läsordning för fast småskola, Litt. c, med afdelningar undervisade på skilda tider af året (periodläsning).**

Första årsklassen.

Läro-tim-mar		Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag
1:a timmen		K r i	s t e n	d o m s	k u n s	k a p	Repetitionsförhör
2:a timmen		L ä s	n i n g	o c h s	k r i f n	i n g	
3:e timmen	*1:a halftimmen*	Åskådnings-öfningar	Sång	Åskådnings-öfningar	Sång	Åskådnings-öfningar	
	2:a halftimmen	L ä	s n i n g	o c h s	k r i f	n i n g	
		L	e d	i g	h	e t	
4:e timmen		R	ä k	n	i n	g	
5:e timmen		L ä s	n i n g	o c h s	k r i f n	i n g	

Bil. 5. **Läsordning för fast småskola, Litt. c, med afdelningar undervisade på skilda tider af året (periodläsning).**

Andra årsklassen (afdeln.).

Läro-tim-mar		Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag
1:a timmen		K r i	s t e n	d o m s	k u n s	k a p	Repetitionsförhör
2:a timmen		L	ä s	n	i n	g	
3:e	*1:a halftimmen*	Välskrifning	Sång		Välskrifning	Sång	

Bil. 6. Läsordning för fast småskola, Litt. c, med afdelningar undervisade hvarannan dag (hvarannandagsläsning).

Läro-timmar	Måndag	Onsdag	Fredag	Tisdag	Torsdag	Lördag
	Andra årsklassen (afdeln.)			*Första årsklassen* (afdeln.)		
1:a timmen	Kristendomskunskap			Kristendomskunskap		
2:a timmen	Läsning			Skrifning och läsning		
3:e timmen, 1:a halftimmen	Åskådningsöfningar	Räkning	Teckning eller Skrifning	Åskådningsöfningar	Räkning	Åskådningsöfningar
3:e timmen, 2:a halftimmen	Skrifning			Skrifning och läsning		
4:e timmen, 1:a halftimmen	Räkning	Välskrifning	Räkning	Räkning	Räkning	
4:e timmen, 2:a halftimmen	Sång		Sång		Sång	
5:e timmen	Skrifning	Läsning	Läsning	Skrifning	och läsning	

Bil. 7. Läsordning för fast småskola, Litt. d.

Läro-timmar	Måndag			Tisdag			Onsdag			Torsdag			Fredag			Lördag		
	1:a kl.	2:a kl.	3:e kl.	1:a kl.	2:a kl.	3:e kl.	1:a kl.	2:a kl.	3:e kl.	1:a kl.	2:a kl.	3:e kl.	1:a kl.	2:a kl.	3:e kl.	1:a kl.	2:a kl.	3:e kl.
1:a timmen	Biblisk historia		Skrifning	Biblisk historia		Räkning	Välskrifning		Katekes	Biblisk historia		Välskrifning	Biblisk historia		Räkning	Välskrifning		Katekes
2:a timmen	Räkning			Räkning		Biblisk historia	Läsning	Räkning		Räkning			Räkning		Biblisk historia	Läsning	Räkning	
3:e timmen	Läsning	Teckning		Läsning	Skrifning		Räkning	Läsning		Läsning	Skrifning		Läsning	Skrifning		Räkning	Läsning	
4:e timmen	Skrifning	Läsning		Skrifning	Läsning		Välskrifning		Läsning	Skrifning	Läsning		Skrifning	Läsning				
5:e timmen, 1:a halftimmen			Geografi eller Naturkunnighet	Sång					Geografi eller Naturkunnighet	Sång					Geografi eller Naturkunnighet			
5:e timmen, 2:a halftimmen				Åskådningsöfningar		Välskrifning				Åskådningsöfningar		Välskrifning						

Anm. När de två lägre klasserna och den tredje årsklassen undervisas på skilda tider af året, så gäller för de förra den läsordning, som är upptagen för flyttande småskola, Litt. g (bil. 8) och för den senare den, som är upptagen för nedre afdelningen af folkskola Litt. C med periodläsning (bil. 16).

Bil. 8. Läsordning för flyttande småskola, Litt. g.

Läro-timmar	Måndag		Tisdag		Onsdag		Torsdag		Fredag		Lördag	
	1:a årsklassen	2:a årsklassen	1:a årsklassen	2:a årsklassen	1:a årsklassen	2:a årsklassen	1:a årsklassen	2:a årsklassen	1:a årsklassen	2:a årsklassen	1:a årsklassen	2:a årsklassen
1:a timmen	Kristendo						m s k		unnsk		ap	
2:a timmen	Läsning	Skrifning	Skrifning	Läsning	Läsning	Skrifning	Skrifning	Läsning	Läsning	Skrifning	Skrifning	Läsning
3:e timmen	1:a halftimmen: Välskrifning; 2:a halftimmen: Läsning		Sång; Åskådningsöfningar		Räkning		Räkning		Sång; Åskådningsöfningar		Läsning	Teckning
4:e timmen	Läsning; 1:a halftimmen: Räkning; 2:a halftimmen: Räkning		Läsning; Räkning		i		g		h	e	t	
					Skrifning	Läsning	Läsning	Skrifning	Räkning			
5:e timmen	Läsning	Välskrifning	Skrifning	Skrifning	Läsning	Välskrifning	Välskrifning	Läsning	Välskrifning			

Anm. De veckor, då roteförhör, hvilket beräknats förlagdt till lördagen, hålles, bortfalla de här ofvan för lördagen angifna lektionerna.

Bil. 9. Läsordning för fast folkskola, Litt. A.

Första årsklassen.

Läro-timmar	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag
1:a timmen	1:a halftimmen: Bibelläsning; 2:a halftimmen: Katekes	Biblisk historia	Katekes	Biblisk historia	Bibelläsning; Katekes	Geografi
2:a timmen	Naturkunnighet	Räkning	Geografi	Räkning	Naturkunnighet	Läsning
3:e timmen	Läsning	Teckning	Läsning	Välskrifning	Läsning	1:a halftimmen: Skrifning; 2:a halftimmen: Sång

Bil. 12. Läsordning för fast folkskola, Litt. B.

Nedre afdelningen.

Läro-timmar	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag
1:a timmen	1:a halftimmen: Bibelläsning 2:a halftimmen: Katekes	Biblisk historia	Katekes	Bibelläsning Katekes	Biblisk historia	Geografi
2:a timmen	Naturkunnighet	Räkning	Geografi	Räkning	Naturkunnighet	Läsning 2:a halftimmen: Skrifning / Sång eller Uppsats-skrifning
3:e timmen	Läsning	Teckning	Läsning	Välskrifning Läsning	Läsning	
	L	e d	i	g h	e	t
4:e timmen	Räkning	Läsning	Räkning	Skrifning	Räkning	
5:e timmen	1:a halftimmen: Läsning 2:a halftimmen: Välskrifning	Välskrifning Sång	Läsning Skrifning	Läsning	Välskrifning Sång	

Bil. 13. Läsordning för fast folkskola, Litt. B.

Öfre afdelningen.

Läro-timmar	Måndag		Tisdag		Onsdag		Torsdag		Fredag		Lördag	
	3:e årsklassen	4:e årsklassen	3:e årsklassen	4:e årsklassen	3:e årsklassen	4:e årsklassen	3:e årsklassen	4:e årsklassen	3:e årsklassen	4:e årsklassen	3:e årsklassen	4:e årsklassen
1:a timmen	1:a halftimmen: Katekes 2:a halftimmen: Skrifning		Biblisk historia		Skrifning	Katekes	Bibelläsning Biblisk historia		Katekes	Skrifning	Skrifning	Katekes
2:a timmen	Naturkunnighet		Historia	Teckning	Geografi		Naturkunnighet		Teckning	Historia	Geografi	
3:e timmen	Läsning		Räkning	Geometri	Läsning		Historia	Väl-skrifning	Räkning		1:a halftimmen: Skrifning 2:a halftimmen: Sång	
	L		e d		i		g h		e		t	
4:e timmen	Räkning		Väl-skrifning	Historia	Räkning		Geometri	Räkning	Läsning	eller Uppsats-skrifning		
5:e timmen	1:a halftimmen: Bibelläsning 2:a halftimmen: Skrifning		Läsning Sång		Läsning Skrifning		Läsning Sång		Skrifning			

1:a timmen	1:a halftimmen: Bibelläsning 2:a halftimmen: Katekes	Biblisk historia	Katekes	Bibelläsning Biblisk historia	Katekes	Geografi
2:a timmen	Naturkunnighet	Räkning	Geografi	Räkning	Naturkunnighet	Läsning
3:e timmen	Läsning	Teckning	Läsning	Välskrifning	Räkning	1:a halftimmen: Skrifning eller Uppsatsskrifning 2:a halftimmen: Sång
	L	e d	i	g h	e	t
4:e timmen	Räkning	Läsning	Räkning	Skrifning	Läsning	Biblisk historia
5:e timmen	1:a halftimmen: Skrifning 2:a halftimmen: Skrifning	Välskrifning Sång	Läsning Skrifning	Läsning	Välskrifning Sång	Skrifning Läsning

Bil. 15. Läsordning för fast folkskola, Litt. B².

Öfre afdelningen.

Läro-timmar	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag
1:a timmen	1:a halftimmen: Bibelläsning 2:a halftimmen: Katekes	Biblisk historia	Katekes	Bibelläsning Biblisk historia	Katekes	Historia
2:a timmen	Naturkunnighet	Geografi	Historia	Räkning	Geografi	Läsning
3:e timmen	Räkning	Teckning	Läsning	Naturkunnighet	Läsning	1:a halftimmen: Skrifning eller Uppsatsskrifning 2:a halftimmen: Sång
	L	e d	i	g h	e	t
4:e timmen	Läsning	Välskrifning	Räkning	Skrifning	Räkning	Biblisk historia
5:e timmen	1:a halftimmen: Skrifning 2:a halftimmen: Sång	Räkning	Läsning Skrifning	Läsning	Välskrifning Sång	Skrifning Läsning

Bil. 16. Läsordning för fast folkskola, Litt. C, med afdelningar undervisade på skilda tider af året (periodläsning).

Nedre afdelningen.

Läro-tim-mar	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag
1:a timmen	1:a halftimmen: Biblisk historia 2:a halftimmen: Biblisk historia	Katekes Sång	Bibelläsning Läsning	Biblisk historia	Katekes Sång	Biblisk historia
2:a timmen	Räkning	Geografi	Naturkunnighet	Räkning	Naturkunnighet	Läsning
3:e timmen	Läsning	Räkning	Räkning	Geografi	Räkning	Skrifning
	L	e d	i	g h	e	t
4:e timmen	Teckning	Läsning	Läsning	Skrifning	Läsning	Räkning
5:e timmen	Beredande af katekesläxa	Uppsatsskrifning	Välskrifning	Beredande af katekesläxa	Välskrifning	1:a halftimmen: Läsning 2:a halftimmen: Sång

Anm. 1. De veckor, då repetitionsförhör hållas med öfre afdelningen, öfverflyttas den därtill använda lördagens tre första lektioner till sjette timmen tre andra dagar och bortfalla de två sista.

Anm. 2. Då lärotimme, som är anslagen till beredande af katekesläxa, icke fullständigt därtill åtgår, må den återstående delen användas till bibelläsning eller stundom till öfvande af kyrkosång.

Bil. 17. Läsordning för fast folkskola, Litt. C, med afdelningar undervisade på skilda tider af året (periodläsning).

Öfre afdelningen.

Läro-tim-mar	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag
1:a timmen	1:a halftimmen: Biblisk historia 2:a halftimmen: Biblisk historia	Katekes / Välskrifning Sång	Välskrifning / Katekes Läsning	Katekes / Välskrifning Sång	Biblisk historia	Välskrifning / Katekes Sång
2:a timmen	Geografi	Räkning eller Läsning	Historia	Naturkunnighet	Geografi	Historia
3:e timmen	Läsning	Naturkunnighet	Räkning	Läsning	Räkning	Skrifning
	L	e d	i	g h	e	t
4:e timmen	Räkning	Teckning	Geometri	Uppsatsskrifning	Läsning	Räkning
5:e timmen	Beredande af katekesläxa	Beredande af katekesläxa	Beredande af katekesläxa	Uppsatsskrifning	Beredande af katekesläxa	Läsning

Anm. 1. De veckor, då repetitionsförhör hållas med nedre afdelningen, öfverflyttas den därtill använda lördagens tre första lektioner till sjette timmen tre andra dagar och bortfalla de två sista.

Anm. 2. Se anm. 2 sid. 94!

Anm. 3. Vid beredandet af katekesläxa antingen deltaga båda årsklasserna i undervisningen, eller ock sysselsättes den årsklass, som ej skall till följande dag i hemmet öfverlässa läxa, med tyst öfning. Uti bibelläsning och kyrkosång deltaga båda årsklasserna.

Bil. 18. **Läsordning för fast folkskola, Litt. C, med afdelningar, undervisade hvarannan dag (hvarannandagsläsning).**

	Öfre afdelningen.					Nedre afdelningen.		
Läro-timmar	**Måndag**	**Onsdag**	**Fredag**	**Tisdag**	**Torsdag**	**Lördag**		
1:a timmen	*1:a halftimmen*: *3:e kl.* Katekes; *4:e kl.* Skrifning *2:a halftimmen*: Skrifning / Katekes	*1:a halftimmen*: Bibelläsning *2:a halftimmen*: Biblisk historia	*3:e kl.* Katekes; *4:e kl.* Skrifning Skrifning / Katekes	*1:a halftimmen*: Bibelläsning *2:a halftimmen*: Katekes	Katekes	Biblisk historia		
2:a timmen	Räkning	*1:a halftimmen*: Läsning *2:a halftimmen*: Sång	Räkning	Räkning	*1:a halftimmen*: Läsning *2:a halftimmen*: Sång	Räkning		
3:e timmen	Geografi eller Naturkunnighet	Räkning	Geografi eller Naturkunnighet	Geografi eller Naturkunnighet	Räkning	Geografi eller Naturkunnighet		
4:e timmen	Välskrifning	Historia	Läsning	Skrifning	Biblisk historia	Välskrifning		
5:e timmen	*1:a halftimmen*: Läsning *2:a halftimmen*: Läsning	Ber. af katekesläxa / Teckning Teckning / Ber. af katekesläxa	Ber. af katekesläxa / Teckning Teckning / Ber. af katekesläxa	Läsning	Läsning	*1:a halftimmen*: Läsning *2:a halftimmen*: Sång		
6:e timmen	Biblisk historia	Läsning	*1:a halftimmen*: Historia *2:a halftimmen*: Sång					

Bil. 19. **Läsordning för fast folkskola, Litt. D och E.**

Normalplan.

Läro-timmar	**Måndag**		**Tisdag**		**Onsdag**		**Torsdag**		**Fredag**		**Lördag**	
	Nedre afdeln.	*Öfre afdeln.*	*Nedre afdeln.*	*Öfre afdeln.*	*Nedre afdeln.*	*Öfre afdeln.*	*Nedre afdeln.*	*Öfre afdeln.*	*Nedre afdeln.*	*Öfre afdeln.*	*Nedre afdeln.*	*Öfre afdeln.*
1:a timmen	Katekes	Skrifning	Biblisk historia		Skrifning	*3:e kl.* / *4:e kl.* Katekes	Katekes	Skrifning	Biblisk historia		Skrifning	*3:e kl.* / *4:e kl.* Katekes
2:a timmen	Läsning	Räkning	Räkning	Historia	Naturkunnighet	Skrifning	Räkning	Geografi	Välskrifning	Naturkunnighet	Teckning	Historia
3:e timmen	*1:a halftimmen*: Sång *2:a halftimmen*: Läsning		Läsning		Räkning		Geografi	Räkning	Läsning		Naturkunnighet	Räkning
4:e timmen	Räkning	Geografi	Geografi	Teckning	Välskrifning	Naturkunnig-	Räkning	Geometri	Välskrifning			

Up

Bil. 20. **Läsordning för fast folkskola Litt. F, flyttande folkskola Litt. G, fast mindre folkskola Litt. H och flyttande mindre folkskola Litt. I.**

Läro-timmar	Måndag		Tisdag		Onsdag		Torsdag		Fredag		Lördag	
	1 o. 2 årskl.	*3 o. 4 årskl.*	*1 o. 2 årskl.*	*3 o. 4 årskl.*	*1 o. 2 årskl.*	*3 o. 4 årskl.*	*1 o. 2 årskl.*	*3 o. 4 årskl.*	*1 o. 2 årskl.*	*3 o. 4 årskl.*	*1 o. 2 årskl.*	*3 o. 4 årskl.*
1:a timmen	*1:a halftimmen*: Katekes *2:a halftimmen*: Läsning	Skrifning	Biblisk historia		Skrifning Sång	Katekes	Katekes Läsning	Räkning	Biblisk historia		Skrifning Läsning	Katekes
2:a timmen	Geografi el. Naturkunnighet	Teckning	Räkning	Geografi el. Naturkunnighet	Teckning	Historia	Geografi el. Naturkunnighet	Skrifning	Geografi el. Naturkunnighet	Räkning	Räkning	Historia
3:e timmen	*1:a halft.*, *2:a halft.*: Räkning		Geografi el. Naturkunnighet	Skrifning	Räkning		Bibelläsning Sång		Läsning		Ber. af katekeläxa Skrifning	Skrifning Ber. af katekesläxa
	l.		e	d	i		g	h	e		t	
4:e timmen	Skrifning	Räkning eller Geometri	Läsning	Räkning	Biblisk historia		Räkning	Geografi el. Naturkunnighet	Räkning	Geografi el. Naturkunnighet	Skrifning	Läsning
5:e timmen	*1:a halft.*: Skrifning *2:a halft.*: *3:e kl.* Katekes, *4:e kl.* Skrifning		Välskrifning	Beredande af katekesläxa	Ber. af kateke-läxa Räkning	Räkning Ber. af katekesläxa	Skrifning	*3:e kl.* Katekes, *4:e kl.* Skrifning	Välskrifning	Beredande af katekesläxa	Teckning Sång	

Anm. 1. De veckor, då rote- eller repetitionsförhör, hvilka beräknats förlagda till lördagen, hållas, öfverflyttas lördagens tre första lektioner till sjette timmen tre andra dagar och bortfalla de två sista.

Anm. 2. Om på grund af medgifvandet i folkskolestadgans § 13 mom. 2 något läroämne i mindre folkskolor uteslutes, upptagas de å läsordningen för sådant ämne angifna lärotimmarna af annat lämpligt läroämne.

Anm. 3. Se anm. 2 sid. 94!

Anm. 4. Se anm. 3 sid. 95!